

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 8 K
pol leta . . . . . 4 „
četrt leta . . . . . 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna izvršenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Tovarišicam učiteljicam na znanje.

Po sklepu občnega zbora je najel odbor „Društva slov. učiteljic“ stanovanje za potujoče ali začasno v Ljubljani bivajoče učiteljice. Tovarišice, ki hočejo tam prenočiti, naj se blagovoljno pismenim ali ustnim potom oglasiti pri gospe:

Anieli Glovacki, inženirjevi vdovi, v Ljubljani, Komenskega ulica št. 14, I. nadstropje.

Žirovnikov slučaj.

C. kr. deželni šolski svet v Ljubljani je v zadnji svoji seji premestil tov. Janka Žirovnika, nadučitelja v Št. Vidu nad Ljubljano, v Borovnico.

Žirovnikov slučaj je veleznačilen za razmere, ki vladajo danes v deželnem šolskem svetu kranjskem, kjer pašujejo njegovi klerikalni prisledniki in odkoder so izgnali vso nepristranost in vso pravico.

Da tudi javnost spozna te razmere, hočemo danes govoriti o Žirovnikovem slučaju čisto brez strasti in pretiravanja. Sodbo si potem lahko napravi vsakdo sam.

V disciplinarni preiskavi, ki so ljo proti Žirovniku naperili šentviški klerikalci, se je baje dognalo, da je Žirovnik

1. izrazi „žabe“ in „čuki“ v obrtni nadaljevalni šoli namigaval na svoje politiške nasprotnike in

2. da je v šoli pri pevski uri polemizoval s časnikoma „Slovenec“ in „Domoljub“, bral iz „Slovenca“ neko notico, ki se je tikala njega, ter dostavil, da je pisec te notice lažnik in lump.

To je Žirovnikov greh, ki ga je zaradi njega zadela ena najhujših disciplinarnih kazni.

Sedaj pa pogledajmo, kako je pravzaprav s to zadevo! Vsaka oblast, ki hoče soditi pravično in objektivno, mora prej proučiti ves material, preden izreče sodbo. Tako bi moralo biti tudi pri deželnem šolskem svetu. Toda nil

Iz zapisnika ob disciplinarni preiskavi, naperjeni proti Žirovniku, je razvidno, da ni rabil pod točko 1. navedenih izrazov, namigujoč na politiške nasprotnike, nego poučujoč odrasle učence, naj porabijo zlati čas mladosti, da bodo kdaj zmožni, vestni in delavni ljudje. Zlasti je še učenec Josip Widmayer izrečno prosil, naj se pristavi k njegovemu imenu še posebe, da je Žirovnikove besede razumel v tem smislu. Ta učenec je pozneje pričal drugače, a to je mogel storiti le po sugestiji, ki je z njo nanj vplivala njegova družba. Sicer je pa dotični zapisnik podpisalo 5 učiteljev in 12 učencev, ki jim je vsekakor več verjeti, kakor pa po preteku več tednov podani modificirani izjavi enega samega učenca.

K točki 2. je treba pripomniti to-le:

„Slovenec“ in „Domoljub“ sta o Žirovniku pisala v teku 10 let morda več, nego o vseh učiteljih v deželi skupaj. Namen je bil očiten: Žirovnika upogniti njihovi stranki, ali pa mu vzeti ves ugled pri starših. „Slovenec“ je Žirovnik poslal časih kak popravek, a „Domoljub“ ga pa skoraj nikoli ni prinesel, ker

je njegov urednik državni poslanec dr. Žitnik, imenoma in se mu torej ni bati kake tožbe. Zato tudi „Domoljub“ več ni pošiljal popravka.

Čisto naravno je, da so ljudje o tem govorili v pričo otrok. Eni so Žirovnika zagovarjali, drugi obsojali, kakor je pač kdo imel več ali manj samostojnega mišljenja in prave morale.

A učenci so take notice tudi brali, ker prinašajo te časnike staršem s pošte. Nekateri so celo prepisovali take notice ter jih potem drugim kazali, namigujoč, kakošen „liberalec“, „socialdemokrat“ in „brezverec“ je. Dogodilo se je, da je rekla učenka učenki: „Kdor s kaplanom drži pride v nebesa, kdor pa z Žirovnikom, pa v pekel“. Drug učenec je rekel, da ni Žirovnik nič vreden, tretji zopet, da je lahko vsak baraba učitelj. Z eno besedo: Pisane „Slovenca“ in „Domoljuba“ je jako demoralizujoče vplivalo na učence. In kako naj se napredni učitelj brani? „Domoljub“ niti popravkov ni hotel prinesiti, „Slovenčevi“ pa niso izdali. Delala sta složno po starem pregovoru, da vedno nekaj na človeku obvisi. In ko je „Slovenec“ prinesel notico o Draveljski čitalnici, ognjegasnem društvu itd., je bilo zopet od prve črke do zadnje pike vse zlagano. To je bilo naravnost že presmešno. Ko je torej Žirovnik imel združene učence IV. in V. razreda v pevski uri, jim je povedal čisto mirno, da „Slovenec“ zopet debelo laže in da je človek, ki o svojem bližniku namenoma resnico tako pač, naveden lažnik in lump. Skliceval se je še posebe na 8. božjo zapoved, ki prepoveduje po krivem pričati zoper svojega bližnika.

Kdaj naj pa to učitelj stori? In kje naj to stori? Ali sme dopuščati, da se kateremu-koli učitelju kar brez vsakega ugovora jemlje ugled?

Ako je Žirovnik učencem hotel dopovedati, kako zaničljivo je pisanje „Slovenca“ in „Domoljuba“ o njem, tedaj je moral rabiti učencem umljive izraze. S tem je pa v smislu § 118. ugled učiteljskega stanu samo varoval, ne pa njemu škodoval. Ako bi k vsemu pisanju „Slovenca“ in „Domoljuba“ molčal, bi si vsak količkaj boljši učenec čisto opravičeno lahko mislil, da mora že vse to res biti kar sta pisala s prižnice pripravljena lista, ker temu ne odgovarja. Kdaj in kdo naj pa pred učenci varuje svoj ugled, če ne takrat, ko jih ima pred sabo?

Sicer učitelju isti § 118. zagotavlja polno zakonito varstvo oblastev. V prvi vrsti bi bil torej tu poklican krajni šolski svet, da varuje ugled učiteljev in šole. Po deželnem zakodu z dne 9. marca 1879 § 4., točki 10. in 11., ima podpirati učitelje v njih uradnem delovanju in poravnatvi prepire, ki bi nastali med občinarji in učitelji iz šolskih zadev. V Št. Vidu krajni šolski svet ne dela tako. Pač pa išče povoda, kako bi Žirovniku otežil izobraževalno delo in ga toži za take stvari, za katere bi ga moral hvaliti, n. pr. da rabi šolske prostore za poučevanje petja in poučna predavanja itd. Njegov predsednik se je javno hvalil, da mu bo prepovedal rabo šol. prostorov v ta namen in pa, da ga bo spravil iz Št. Vida.

Ta predsednik ve, kdo piše o Žirovniku žaljive notice po listih, a ne gane proti temu niti z mazincem, ker mu je taka pisava voda na njegov mlin.

V drugi vrsti bi bil v to poklican c. kr. okrajni šolski svet po § 17., točka 2. in 10., iste postave. A c. kr. okr. š. svet je s svojim dopisom z dne 12. novembra 1907. proti duhu šolskega in učnega reda (§ 138.) deloma ustregel krajnemu šolskemu svetu, češ, da vodja šole le z vednostjo krajnega šolskega sveta sme rabiti šolske prostore za učne namene izven šolskih ur.

S tem je dal predsedniku kraj. š. sveta pogum, da je Žirovniku osebno prinesel dopis kraj. š. sveta, v katerem mu prepoveduje rabo šolskih prostorov ter mu žuga za advokatom in c. kr. dež. šol. svetom. Nagovoril ga je nedostojno in osorno, a Žirovnik mu je mirno odgovoril, da ima svoje poučne tečaje samo naznaniti kr. š. svetu, on se pa lahko pri- toži naprej.

Vse to je Žirovnik prijavil c. kr. okr. šol. svetu z dopisom z dne 12. oktobra 1908. Rešitve pa do danes še nima.

Iz vsega tega se vidi, da krajni šolski predsednik išče spora z učiteljem in da ga c. kr. okrajni šolski svet še dosedaj ni zavrnil v postavne meje!

Kje naj se torej učitelj brani? Ali je učitelj dolžan pretrpeti, če učenci prinašajo od hiše do hiše neresnične, da, celo skrajno žaljive vesti o njem? Tu res trpi ugled učitelja in šole in tu je treba, da slav. gosposke to čimprej uredi, da ne bo učitelj tarča, v katerega sme vsakdo streljati.

K § 121. pristavljamo še to: Če se učenci med odmorom pred učno uro n. pr. stepo ali kaj drugega nepravilnega vidijo ali menijo, tedaj učitelj v prihodnji učni uri (n. pr. pri petju) ne more takoj peti, ampak mora prej krive učence poučiti, posvariti ali celo kaznovati, ker je pri taki priliki odgoja vsaj ravno toliko potrebna kot pouk. Zato je pa Ž. pri pevski uri najprvo opozoril učence na imenovana časnika in njihove zlobne laži, in potem so šele peti. V svesti si je bil, da varuje svoj in šolski ugled, če otrokom pove, kaj je res.

Zakaj če bi otrokom tega ne povedal, bi videli v svojem učitelju delinkventa, ki se ne more in ne upa ali pa ne sme braniti. Potem pa senaha vse spoštovanje do učitelja in torej vsa disciplina in vsa odgoja.

Učenci, ki ne bodo spoštovali svojih učiteljev, bodo odrekli kasneje pokorščino tudi duhovskim in posvetnim gosposkam. S tem bodo pa škodovali sebi in državi. To je nepreračunljiva moralna škoda. Zato se lahko reče, da je pač velik sovražnik ljudstva tisti, ki učitelje obrekuje in jih otrokom omrzuje.

Če bi torej obveljalo, da ne sme učitelj zavračati laži slabih časnikov, tedaj bodo slabi časniki napadali vsakega sebi neljubega učitelja tako dolgo, da ga onemogočijo. Potem pa ne bodo več c. kr. šolske gosposke nastavlale učiteljev, nego taki revolver-žurnalisti, ki omejejo vsakega človeka z blatom, če se jim ne vda. Ta položaj pa ne bo prav nič mikaven za

mlade ljudi, da bi si volili učiteljski stan, ker vendar ne bodo mogli in hoteli ob slabi plači prenašati še strahovanje — revolver-žurnalistov.

Ta kazen pa bi bila iz več razlogov občutna kazen za Z. Vzela mu bi predvsem nad 300 K letnih dohodkov, ki jih ima od obrtno-nadaljevalne šole kot njen od c. kr. ministrstva za uk in bogočastje s pohvalnim dekretom z dne 13. februarja 1902, št. 3517, odlikovan vodja in učitelj.

Onemogočila bi mu dalje, da bi svojo hčerko od doma pošiljal v ljubljanske šole, ker ga stanovanje v Ljubljani vsako leto toliko stane, da ga več ne zmague s pičlimi službenimi dohodki ob tej neznosni draginji. Končno bi ga pa za vestno 36 letno službovanje v šoli in še posebno izven nje osramotila pred vsem svetom.

Da vsa javnost razvidi, da se je Ž. vestno trudil prav v smislu različnih razpisov šolskih gosposk in da se mu torej na stara leta že zaraditega vsestranskega dela ne more šteti vsaka malenkost v naglavni greh — če bi jo bil tudi zakrivil — je treba nekoliko osvetliti Žirovnikovo delovanje!

Učiteljski stan si je Ž. izvolil iz ljubezni do godbe. Tedanji gimnazijski ravnatelj v Kranju, Lovrenc Krob, in katehet Tone Zupan sta ga nagovarjala, naj naprej študira, a ga nista mogla pregovoriti.

Že v učiteljskem je vodil cerkveno in svetno petje. Pod njegovim vodstvom so priredili učiteljsčniki v Binkošnih l. 1872. v Čitalnici v Kranju „Beredo“ za stradajoče Dolenjce in Notranjce. Kot abiturient je l. 1873. v septembru dobil službo v Škofji Loki. Ker je imel plače samo 280 gl., je šel potem v Ljutomer za boljšo plačo. Tam je sodeloval pri izbornem kvartetu in poučeval petje skoraj v vseh razredih. Od tam se je vrnil v Stari trg pri Ložu na Kranjsko. Tudi tu so bili zbrani pevci, da so peti pri raznih prilikah. Priredil je tudi par šolarskih veselice, ki so tako lepo uspeli, da ga imajo tam še zdaj v lepem spominu, dasi je že nad 30 let od tega časa.

Pri slavnosti [praznovanja 400 letnice, odkar je Lož dobil mestne pravice, je sodeloval kot aranžer in slavnostni govornik.

Na vseh teh službah je pa vedno bolje čutil, da je učitelj, ki deluje samo med štirimi zidovi šole, le bolj abecedni stroj in da more učitelj šolske otroke izven šole veliko uspešneje vzgojevati, nego je to v šoli sploh mogoče. Posebno na deželi učitelj veliko lahko stori v gospodarskem oziru. V teh nazorih je Žirovnika potrjeval razpis c. kr. ministrstva za uk in bogočastje z dne 2. septembra 1872, št. 10.911, ki kaže na velike potrebe ljudskošolskih učencev, ko dovrše šolsko dolžnost in vzpodbuja učitelje, naj se dalje izobrazujejo, da bodo mogli koristiti človeški družbi tudi zunaj šole.

Pozneje je dobil službo v Begunjah na Notranjskem. Tu je vodil cerkveno petje in se je jel učiti kmetijstva sploh in posebe še sadjarstva. Zasadil je šolski vrt in pocepil veliko drevesc.

Od tu se je v par letih preselil v Gorje pri Bledu. Tu je bil že precej trden v sadjarstvu. Učil se ga je po znamenitem sadjarju

N. Gaucherju iz Stuttgarta s takim veseljem, da mu je marsikdo rekel, koder so govorili o sadjarstvu, da iz njega samo N. Gaucher govori.

Ustanovil je sortiment jabolk in hrušk za Kranjsko, ki se najbolj prilaga našim podnebnim razmeram in naši zemlji. Tega je tudi v bistvu sprejela c. kr. kmetijska družba v Ljubljani in ga skoro izključno rabi v svoji drevesnici.

Odslej so ž. sploh vabili k sadnim razstavam kot veščaka v razsojevalni odbor, kar je vselej tudi sprejel in se na svoje stroške udeleževal takih prireditiv.

Celo c. kr. avstrijsko pomološko društvo pod vodstvom gosp. grofa Attemsa v Lechwaldu pri Gradcu se je nekaterikrat obrnilo nanj, da je pomagal pri ureditvi knjige „Oesterreichische Obstgrundbuch“.

Z dr. Fruom, gorjanskim domačinom, sta poizkušala vse boljše vrste sadja in potem priporočala in cepila najboljše.

Pomagal je ustanoviti „Bralno društvo“. Temu društvu je zbiral denarja za lastni „Gorjanski dom“, ki so ga zidali 1883. l. v spomin 600 letnice, odkar vladajo pri nas Habsburžani.

Slavnostni govor je govoril sedanjí deželni glavar kranjski, c. kr. dvorni svetnik g. Fr. pl. Šuklje.

Ko so ljudje videli, da jim ž. le dobro dela, so bili tega jako veseli in ga toliko spoštovali, da se niso fantje ponoči več upali razgrajati in pretepatati.

Prej so marsikak ponedeljek imele opraviti komisije po Gorjah. Zdaj pa so te tako redke postale, da so v Radovljici sodni uradniki nagajivo rekli, da jim Žirovnik komisije odjeda.

Zredil je gori tudi veliko drevesnico, iz katerih se le normalno dobivalo na leto do 300 visokodebelnih dreves. Zato in za vzorni šolski vrt je dobil razne pohvale, veliko srebrno kolajno in prvo darilo ob sadjerejski razstavi leta 1888. v Ljubljani.

Bil je več časa tudi organist ter vodil cerkveno petje. Ustanovil je pevski zbor, ki je štel nad dvajset moških glasov. S tem zborom je sodeloval pri raznih slavnostih na Bledu. Poleg zbora si je ustanovil poseben mešan kvartet, za katerega je postavil naše najpriljubnejše pesmi. Ta kvartet je večkrat nastopil pri manjših zabavah.

Sploh je pa nabiral narodne pesmi. Prvi zvezek je izdal po „Glasbeni Matici“ l. 1883. l. 1885. mu je sledil drugi zvezek. Oba sta doživela več izdaj, kar je pri nas nekaj posebnega.

Poleg tega je pomagal ustanoviti za Bled in okolico podružnico c. kr. kmetijske družbe kranjske, kateri je bil ves čas svojega bivanja med Gorenjci tajnik.

Vse to je pa tudi napotilo tedanjega c. kr. okrajnega glavarja v Radovljici, sedajnega dvornega svetnika v pokoju, g. Jos. Dralko, da ga je hotel predlagati v najvišje odlikovanje. Dotične obravnave so še tekale. Pa kar naenkrat je bil g. Dralka premeščen k c. kr. deželni vladi v Ljubljano. Njegov naslednik Ludovik marki Gozani ni poznal razmer in je to stvar odložil, dokler se ne pouči osebno o njej.

Medtem je pa ž. prošil za službo v Šent Vidu pri Ljubljani in to službo tudi dobil. Toda to ni šlo gladko.

Šentvitski občinski odbor in kr. š. svet sta imela drugega kandidata in sta proti ž. odločno nastopila še potem, ko je bil imenovan. Uložila sta svoj ugovor celo na c. kr. naučno ministrstvo. Pa nista zmagala. Ž. je c. kr. dež. šol. svet imenoval in motiviral ta korak s tem, da je za ta poljedelski kraj zato posebno sposoben, ker ima pokazati že uspehe na polju kmetijskega pouka.

Z Žirovnikom je tedaj simpatiziral sedanjí župan A. Belec in se veselil njegovega prihoda v Št. Vid. Tu so ga takoj povabili v Čitalniški odbor in mu poverili vodstvo veselice ob praznovanju 25 letnice Čitalnice. Stori je vse, kolikor so mu pripuščale moči in pa prosti čas. Zbral je ob tej priliki tudi Blaž Potočnikove šaljivke in jih izdal na korist Čitalnici. — Poučeval je večidel v IV. c razredu.

Da je dosegel vsaj nekaj uspehov, se je trudil na vse pretege tako dolgo, da je zbolel in postal nervozen do skrajnosti.

Izkušal je dobiti okolo sebe kolikormogoče dobrih učnih oseb, kar se mu je tudi posrečilo. Danes se lahko reče, da niso v celi deželi z nobene droge šole učitelji tako avan-

zirali. Gdč. učiteljica Janja Miklavčičeva je v Kranju, Vojteh Sič na višji dekliški šoli v Ljubljani, Viktor Jaklič in Anton Lenarčič sta na c. kr. vadnici, Jos. Arko je na II. mestni šoli v Ljubljani in Janovski je c. kr. telovadni učitelj srednjih šol v Gorici. Če bi ne bili dobri, bi ne bilj avanzirali.

Bolelo je ž. posebno ob nedeljah, ko je čul mlade ljudi po gostilnah preklinjati in se pretepatati. Zato je s te strani na domu in v šoli storil, kar se le da. In posrečilo se mu je res, da so mladi ljudje začeli pametno misliti in ga slušati.

Lahko se dokaže pri c. kr. okr. glavarstvu iz poročil žandarmerijskih patrol in pa iz kazenskih registrov ljubljanskih sodišč, da se je ravno ta čas v Št. Vidu veliko na bolje obrnilo. Njegovi učenci se niso več topli.

Seveda vse to ni šlo bliskoma. Moral si je pridobiti ljubezen otrok in spoštovanje staršev.

Otroke, posebno petja zmožne, je vabil ob nedeljah in praznikih po popoldanskem cerkvenem opravilu v šolo, da so peli lepe pesmi. Tega petja se je udeleževalo 70 do 100 otrok III. in IV. razreda in ponavljalne šole.

Kmetje so ga uvaževali zato, ker je lepo uredil šolski vrt in sploh umel njihovo stroko. Volili so ga predsednikom podružnice c. kr. kmetijske družbe kranjske, kar je ostal 9 let. Ob istem času je umrl v Ljubljani deželni glavar Jos. Poklugar, ki je bil tudi član glavnega odbora c. kr. kmet. družbe. Na njegovo mesto so ž. volili članom glavnega odbora, kar je še danes, torej že 18 let.

Ne bomo naštevali, kake razvade so bile v Št. Vidu. Po tleh so se n. pr. valjali za spolno zabavo kar v gostilniških prostorih. In ko je ž. pri neki priliki protestiral, da bi se kdo upal njega potegniti na tla, je rekel neki občinski odbornik, da se mora privaditi tukajšnjimi „navadam“, če sploh hoče med njimi živeti!

Iz tistih otrok-pevcev si je pa izbral zmožnih in pa takih, za katere je lahko mislil, da ostanejo doma. Začel jih je sistematično učiti petja po notah. To je bilo veselje med njimi! S tem si je pri njih pridobil toliko veljavo, da so vsak njegov nauk upoštevali. In s ponosom lahko ž. reče, da svojih fantov in deklet ni slišal ne kleti ne kvantati, ni jih videl ne pijančevati in ne zapravljati.

Eni so samo peli. Bazlagati jim je začel realije v obsegu za meščanske šole. Tega so bili zopet veseli. Začel je torej fante zvečer poleg petja še posebe učiti. Pomagali so mu pri tem pouku tudi drugi: njegov sin, odvetniški kandidat, dr. Janko Žirovnik, zdravnik dr. Pavel Kanc, Albert Sič, cesarski svetnik prof. Ivan Franke in drugi.

To petje in ta pouk je tako blažljivo vplival na mladino, da se je Št. Vid ves prerojil. Namesto preprirov so prišli pametni razgovori, namesto razgrajanja in pretepatanja pa petje itd. To lahko potrdi c. kr. okrajno glavarstvo iz poročil žandarmerijskih patrol v zadnjih 15 letih. Gospodje kakor c. kr. deželni šolski nadzornik Fran Levec in Fran Hubad, c. kr. deželnovladni svetnik Merk so se osebno pripravili o lepem petju in dostojnem vedenju Žirovnikovih učencev in so jih celo z navdušujočimi besedami hvalili in v nemali za vztrajno delovanje na tej poti.

Ker pa en sam človek ne more vsega in je ena serija mladine popolnoma zadosti za enega učitelja, in je dobil ž. novih, mladih in sposobnih tovarišev, so naredili še eno predavanje iz realij ob nedeljah po cerkvenem opravilu za učence obrtnonadaljevalne šole in za šoli odrasle kmetijske fante.

Tu pa je posegel vmes kraj. šol. svet in prepovedal vsako tako poučevanje v šolskih prostorih, kar je že spredaj omenjeno. Ker pa ta prepoved ni imponirala, so pa obrtne vaje odvrčali od teh predavanj njihovi mojstri, da so jim n. pr. grozili, da ne bo južine dobil, če gre k predavanju itd. Seveda se take fante hitro lahko odvrne od dobre stvari, mojstre pa ustraši z raznimi bajkami o brezverskih učiteljih itd. Z eno besedo: napominjana nova predavanja so se vršila samo lanksko zimo, letošnjo zimo jih pa ni bilo več. Predavanja za prejšnje učence za takozvani Žirovnikov zbor, so pa ostala v torkih in petkih zvečer za fante same, ob nedeljah popoldne pa za fante in dekleta skupno.

Dostaviti moramo, da je Žirovnik tudi v Št. Vidu nad 6 let vodil cerkveno petje in vzgojil tak cerkven pevski zbor, da je bil na glasu daleč naokolo. Poleg tega je pa še svoj

zbor mladih ljudi naprej vezbal tako, da je tudi ta zaslovel. Nastopil je celo v Ljubljani z lepim uspehom. Namenil ga je v podporo cerkvenemu zboru ob izrednih prilikah. Saj bi bilo gotovo veličastno petje dveh zborov, ki bi štela 54 pevcev. Za razmere na deželi bi bilo to nekaj posebnega. Ko je odstopil kot cerkveni organist, ga je župnik zahvalil za vestno in požrtvovalno delovanje, dasi mu sicer ni bil naklonjen.

Med vsem tem delom se je redno bavil z nabiranjem narodnih pesmi, katerih je do sedaj izšlo troje zvezkov.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta je zbiralo po intencijah presvetlega cesarja za svoj fond „jubilejski dar“. Žirovnik je zbral in uredil 30 narodnih pesmi za mladino ter jih podaril temu društvu. To mu je neslo jubilejskega daru nad 1400 K.

Spisal je tudi nekaj člankov o nalogah in delu učiteljskega stanu, o sedanjih in bodočih gospodarskih razmerah in o Št. Vidu in njegovi okolici.

Članek o gospodarskih razmerah se je spisal na prošnjo nekaterih članov mizarske zadruga, da bi ji pridobili novih članov. Ponatisk tega članka je moral oskrbeti in še celo na svoje stroške.

Ustanovil je leta 1891. kmetijsko podružnico, kateri je bil devet let predsednik. Zdaj ji pa pomaga že drugo leto da prireja poučne kmetijske sestanke. Dne 23. maja je bil že 19. kmetijski sestanek.

Šolski vrt je uredil in zasadil, kakor je najbolje vedel in znal. V njem stoji do 40 matičnih dreves najboljših vrst. Otroci dobivajo na leto 30—50 pritlikovcev, veliko malin, agreša, ameriških jagod, cepičev, rož itd. Za učence ima v zimskih mesecih kmetijsko šolo po eno uro na teden. V mesecu aprilu dela z njimi na vrtu in jim kaže cepljenje, sajenje itd. Drevesnico v šolskem vrtu je moral zaradi krvave uši opustiti. Da pa more dati učencem vseeno drevesc, jih sam iz svojega kupuje za nje z namenom, da se bo razmnožilo čim preje pravo žlahtno sadje.

Kot vodja obrtno-nadaljevalne šole se je trudil za njen prospeh po vseh svojih močeh tako, da mu je to pripoznalo celo c. kr. ministrstvo za bogočastje in uk in je po izreku c. kr. nadzornika g. ravnatelja Ivana Šubica še zdaj ta šola po svojih uspehih med prvimi v deželi.

Odraslim učencem posojuje knjige šolske knjižnice v nadaljno izobrazbo. Prireja tudi sestanke staršev in stori sploh vse, kar more, da bi se naše ljudstvo kulturno in s tem materialno dvignilo.

Pripomniti moramo tudi, da je vključ v skromni svoji plači vendarle svoje tri otroke pošteno izrejal. Prvi sin Janko je doktor prava in odvetniški kandidat, drugi sin frater Metod je klerik pri o. o. frančiškanih in hči Minka je učenka III. razreda notranje meščanske šole pri Uršulinkah v Ljubljani. S tem je dal celi občini lep zgled, kako se mora otroke vzrejati in zanje skrbeti.

Vse to pa dvem, trem možem v fari ni všeč, nekaj zato, ker se jim noče o politiki vdinjati, veliko pa tudi zato, ker so Žirovnikovi učenci postali samostojni ljudje, ki dajo Bogu, kar je božjega, cesarju pa, kar je cesarjevega in bodo v kratkem postajali drug za drugim zavedni gospodarji.

Prvi med nezadovoljnimi je župan Anton Belec. Žirovniku je sam rekel, da je s svojim prijateljem Valentinom Zakotnikom njegovega prednika Krnca hodil t a k o d o l g o t o ž i t, da so ga prestavili.

Ko so hotele narodne ženske po prizadevanju učiteljice Franje Miklavčičeve ustanoviti podružnico Ciril-Metodove družbe leta 1892., je bil Belec z osebnih oziriv Miklavčičeve tej stvari nasproten z izgovorom, da ni treba denarja iz fare nositi, ko imajo domača društva še dosti dolgov. In ko se je podružnica vendarle ustanovila in volila Žirovnikovo ženo za načelnico, je Belec Žirovniku rekel, da je to nasprotovanje njemu in da bo on delal proti tej družbi z vso silo, četudi se ni nič več ne p o g l e d a m o.

Kasneje mu je sam priznal, da je on družbi zato nasproten, ker sta jo učiteljica Miklavčičeva in učitelj Jaklič ustanovila brez njega. Brez njegove volje ne bodo učitelji nič društev delali! — To je bil prvi nastop z njim. On je hotel vedno in povsod veljati za prvega in če je kdo le količkaj bil proti kaki njegovi misli, ga je takoj stigmatiziral: t o j e m o j n a s p r o t n i k.

Ne bomo naštevali vseh šikan, ki jih je moral Žirovnik v teku 10 let prestati. A povemo naj, da ga je Belec kot blagajnik eskamotiral iz Čitalnice na ta način, da ga ni tirjal za letnino kakor druge člane. Ker ni letnine plačal naprej, ga niso vabili na občini zbor in je torej nehal biti član. Večinoma so ga tudi prezirali, da mu na resne prireditve niti vabila niso poslali.

Veljavo si je pa Belec pridobil s tem, da je zidal rokodelski dom večinoma s svojim denarjem in si na ta način spravil v svojo odvisnost vsa društva, ki so reflektirala na dvorano v tem domu. Ta dom je danes zadolžen za okroglih 30 tisoč kron, dasi oddaleč ni toliko vreden. Kako so tu gospodarili nas nič ne briga, a ljudje se pa vendar pritožujejo, da so dajali material in denar za to zgradbo, zdaj je pa vse skupaj fakično Belčeva last.

Ta njegova brezobzirnost na eni strani, na drugi pa jako pomanjkljiva njegova vzgoja sta Žirovniku spravili od njega tako daleč, da že nad 10 let občuje z njim samo oficialno. Zato pa vsak njegov korak vaga in vaga. Zato pa vidi, da mu Žirovnik vzgaja „same nasprotnike“, ker ne trpi nobenega ugovora, če je še tako opravičen. Žirovnikovi fantje pa že zdaj časih vidijo, da nima Belec vsega prav, zato jih pa grdo gleda.

Celo na zapisnik je dal zapisati v Žirovnikovi disciplinarni preiskavi, da ga zato ne mara, ker hoče čisto novo stranko ustanoviti v Št. Vidu. Da, novo stranko poštenih in dostopnih ljudi, ki bodo šli lahko v vsako družbo in bodo vsakemu lahko gledali v obraz, to hoče ustanoviti s poukom, da bo kdaj v tem lepem kraju tudi več res lepih ljudi.

Drugi nasprotnik je prejšnji kaplan in sedanjí župnik Valentin Zabret. Mož je županu Belec obljubil delati na to, da Žirovnika spravi iz Št. Vida. Zato so ga volili še kot kaplana v krajni šolski svet in za njega predsednika. Kot tak je gledal Žirovnika z neke višave in prepovedal vsako izredno poučevanje v šolskih prostorih, kakor smo že spredaj omenili. Ljudi uči, da naj svojih političkih nasprotnikov sicer ne sovražijo, a opraviti naj nimajo tudi nič z njimi. Hčer uči, naj bolj očeta poslušajo nego mater, ker je ta iz liberalne hiše. Politiško nasprotni ljudi na cesti niti ne pogleda, dasi ga ti pozdravljajo kot svojega dušnega pastirja. Pri shodu na novega leta je baje pravil, da ljudstvo ne more „liberalnim“ učiteljem zaupati svojih otrok in patetično vzkliknil: „Kdaj ste že Žirovnik videli pri mizi božji? In če pridem v njegovo pisarno, ne leže na mizi kake svete bukve, ampak „Narod“, „Učit. Tovariš“ itd. — In čuli so se v ozadju glasi začudenja od naučenih fantičev. Žirovnik je tožil, da je bral „Slovenca“ v šoli. A on pa ni bil napaden, pa je vendar bral v obrtno-nadaljevalni šoli polemichen strankarski list „Mladost“, ki je glasilo katoliških telovadnih odsekov. On prav dobro ve, kdo piše v „Slovencu“ in „Domoljubu“ notice o Žirovniku in mu jih še celo — po njih slogu soditi — popravlja. S svojim nedostojnim vedenjem proti posameznim učiteljem omalovažuje naš stan, namesto da bi kot predsednik krajnega šolskega sveta skrbel za ugled šole in učiteljstva.

Potem jih je pa še kak par neizobraženih ljudi, ki marejo že imeti kake skrivne vzroke, da Žirovnik ne marajo.

Neki Franc Šušteršič, občinski odbornik, ga je pred par leti tožil, da ga je žalil na časti. Obljubil je pričam 50 K za pijačo, če ga „notri“ spravijo. A bil je Žirovnik od c. kr. deželne sodnije v Ljubljani oproščen, četudi, ali pa morebiti ravno zato, ker je nek fant pričal pod prisego, kaj je govoril, dasi g a t a k r a t n i t i z r a v e n i b i l o! Ta mož je potem pobegnul v Ameriko!

Vsi drugi pa niti ne vedo, zakaj pravzaprav Žirovnik preganjajo. Celo župan Belec je dal na zapisnik, da on ne ve, kakšne knjige je izposojal, da to ve že župnik.

Ta ali oni župnikov zaupnik je pa rekel Žirovniku: „N a š i b o d i t e, p a b o v s e d o b r o, p a v a s b o m o š e z a p o s l a n c a i z v o l i l i i t d.“

A že pred tem župnikom so županu A. Belcu razni duhovniki bolj ali manj spretno pomagali proti Žirovniku delati. Predaleč bi zašli, če bi hoteli le polovico slučajev naštetati. A nekaj značilnih stvari moramo povedati, da je situacija bolj jasna.

Bivši tamkajšni kaplan, zdaj dekan v Kočevju F. Erker, je Žirovniku s prižnice napadel,

Dalje v prilogi.

da v šoli „Narod“ priporoča in da je zato zrel za Žabjek!

Za te besede ga je Žirovnik prijel pri c. kr. okrajni sodnji v Ljubljani in je bil prisiljen preklicati jih v „Narodu“ in plačati stroške obravnave.

Ta človek je bil tako strasten, da je člani Žirovnikovega pevskega zbora od javnih društvenih veselje podil, dasi so plačali vstopnino. Dolžil jih je, da so se nespodobno vedli pri teh veseljih. Pa je bilo vse skupaj samo golo obrekovanje iz maščevanja, ker pevci niso hoteli k njemu in Beleu prestopiti.

Še več! Te pevece so gonili od izpovedi brez odveze in pevke so izključili iz Marijine družbe!

Primeril se je tudi tale značilni slučaj. V noči od 13. na 14. oktobra 1901. leta je nekdo ustrelil z revolverjem v Žirovnikovo okno v smeri proti njegovi postelji.

Kroglica je ostala k sreči med oknom, ker je zadela v železno mrežo. Žirovnik jo ima spravljeno za spomin. Orožniški postajevidja je konstatiral strel in na prošnjo to pismeno potrdil. Na predlog župana Beleca pa je kraj. šol. svet sklenil (!), da ni prepričan, da bi se bilo streljalo v okno. Tedanji župnik Malovrh je rekel pri tisti seji: „Če bi se bilo res streljalo, bi Vi ne hodili tako brez skrbi po št. Vidu.“ Temu je pa župan Bele pristavil: „Da, tudi jaz sem Vas že videl po „A vemariji“ nacesti.“ Ta sklep kraj. šol. sveta je sicer c. kr. okraj. šol. svet razveljavil.

Vsa ta gonja proti Žirovniku traja že več nego 15 let, t. j. odkar občuje z županom Belecem le toliko, kolikor je potrebno med olikanimi ljudmi. Kdo more s takim človekom občevati prijateljski, ki očitno zaničuje učiteljsko?

Iz tega vsega se razvidi, kako malenkostni — četudi bi bili resnični — so vzroki za Žirovnikovo discipliniranje — tako malenkostni, da se izgube v obilici njegovih zaslug. Vsa gonja proti njemu temelji na osebnem sovraštvu, na politički strasti!

To discipliniranje je kulturen škandal! Kako more vlada trpeti take kričeče kričice? Kadar rabijo proti učitelju kak paragraf, tedaj ga tako dolgo stiskajo, da postane trd kot kamen, kadar ga pa rabijo proti kakemu pristašu S. L. S., tedaj ga tako raztegajo, da postane neviden kot mehur iz milnice.

Še nekaj: Da je deželni predsednik dopustil tak sklep, je dokaz njegove odvisnosti od klerikalcev. On ne brani učiteljskega, ampak služi klerikalcem. Kje je potemtakem zaupanje vanj? Ali je učiteljsko popolnoma brezpravno? Ako je še kaj ljudi na Slovenskem, ki res ljubijo napredek in vedo ceniti delo za ljudstvo, tedaj morajo Žirovnikov slučaj izrabit in ljudstvu odpreti oči, da izpregleda, kaj nameravajo z njim klerikalci in — nemški vitezi

Šolski red.

(Iz Istre.)

(Dalje.)

Šolski red zahteva, da ima priti otrok o pravem času v šolo, na svoje določeno mesto, da mora biti pri pouku miren itd. To je težko doseči s pravim poukom in zgledom učitelja, ker otrok prej ni bil temu privajen.

Že pri starših se nam kaže, bodo li imeli njihovi otroci red ali ne. Koliko ljudi je, ki silijo svoje otroke v kako določeno delo ali službo že prej nego so odrasli šolski dobi. Posebno pri bogatih družinah se veliko greši s tem, da otroke z lastnim zgledom spravljajo v nevarnost, da potem uvidevajo, kako slab vpliv so imeli na njega. Stanu, določbe otroku se ne more nikakor izsiliti, ker to ni prirojeno. V veliko slučajih se staršem posreči spraviti v sklad z drugim svetom, v še več slučajih pa ne. Ko zapazi tak otrok nesoglasje, izgubi celo ljubezen do staršev, in tako tudi starše prevzame nekako nezaupanje do svojega otroka. Oba — starši in otrok — sta se morala ukloniti nekemu drugemu redu, ki je v nasprotju s slabostjo človeka. Blagor onemu, ki je kos tudi tej nalogi! Vendar se v veliko slučajih opazi ravno narobe; s takimi primeri moramo posilili nazadovati. In odkod vse to? Čuta za red ni se imelo.

Red je vir sreče, nered pa pogube. Le po strogem redu se privadiš bogoslovnemu delu, ki daje splošno korist. K vsakemu delu kakor

tudi v šolo pojdi o pravem času, ne skrbi za drugo nego za to, kar ti je tisti čas treba in izpolniš natančno svoje naloge. Ukloni svojo voljo drugim, posebno pa učitelju. Ne gledaj zaradi radovednosti, temveč imej oči vedno pred seboj in drži se pokonci, pa ne ošabno. Hodi v določeni vrsti, ki ti je odmerjena.

Na snago bi se moralo gledati pri nas posebno v zimskem času. V zimskem času smo manj razpoloženi klimatiškim izpremembam nego poleti. Navezanji smo bolj na poslopje nego na prostost. Če gremo v šolo, ni potrebno, da se dragoceno oblačimo. To je potratna denarja in poželenje oči, človek pa pri tem škodo trpi. Bodimo primerno oblečeni, gledajmo, da obleka ne bo umazana in raztrgana kakor se žalibog opaža med delom, na prostem, v hiši, medtem ko se toliko izdaja za nepotrebnii okras.

Čistost je najboljši dar, ker pospešuje zdravje in blaži človeka. Iz cele obleke, obuvala, drugih predmetov in čistosti našega telesa se spozna, da imate skrb za sebe.

Poudarili smo, da le v zdravem telesu biva zdrava duša; zato je zdravje neprecenljiv dar, ki moramo nanje skrbno paziti. Marsikdo že v ljubi mladosti izgubi zaklad zdravja. Nepremišljenost sili otroke, posebno večje, k bahatosti, da se poizkušajo v moči; pri tem se vsakokrat prigodi, da se eden ali drugi ponesreči. Ravno tako si kdo pri poljskem delu za šalo naprti toliko, da ima po tem za vse življenje dovolj. Prigodilo se je, da je kamen, v šali vržen, zadal tovariša ter mu izbil oko; žigice pri delu, pri igri ali v šali so izpremenile v pepel že mnogo reči, ki jih je človek z velikim trudom postavil. Koliko nesreč se je pripetilo, da so prišli otroci do raznesil, gorljivih tvarin, kakor n. pr. do kamenega olja, vinskega cveta, bencina ali gazolina. Tudi ne mine dosti časa, da se ne sliši, da se je otrok poškodoval z ognjem.

Posebno skrb moramo imeti na stvari, ki se hitro premikajo, kakor na vozove, vlake, bicikle in avtomobile. Že več nesreč bi se bilo odvrnilo, da ne bi hodili tako brez pomisleka, kar po sredi cest in se celo stavljeni za šalo na pot.

Kdor ljubi nevarnost, se pogubi. Vsaka taka šala, ki je nevarna, naj se opusti.

Prigodi se večkrat, da pade kdo tako nesrečno, da se roko ali nogo poškoduje, da se rani na kakem drugem delu telesa, ker ni pazil, kako hodi. Po poti, na hrdnikih ali stopnicah ter podu je zdrsnil, padel in se poškodoval. Ne delaj nesnage po tleh! Tudi pozimi hodimo po takih krajih, kjer ni nevarno in ne drsajmo se po cestah, ulicah ali poteh ter ne mečimo sneženih kep. Ako hočemo gojiti drsalni šport in poleti plavanje, imamo zato dovolj varnih krajev. Ako starši dovolijo in ako ni za zdravje opasno, je priporočljivo tako nedolžno veselje. Preveč pa se pri nas greši z nezmernostjo bodisi v delu, jedi, pijači in drugih nerednostih. Dogodilo se je, da je mladina, ki ni še končala ljudske šole, uživala v veliki množini strup v opojnih pijačah kakor tudi v kajenju. Pri takih slučajih se more človek res poživiniti. Takemu ravnanju naj se vendar konec stori s primernim zakonom, ki bi prisilil prodajalničarje alkohola in nikotina in sploh vse take, ki bi mladino okuževali, to opustiti. Še pri odraslih se krog abstinencov čedalje bolj širi. Koliko boleznii pa prihaja na človeštvo s tem, da se družijo zdravi z onimi, ki imajo kako nalezljivo bolezen: tuberkulozo, davico, škrlatico itd. Pa tudi prostorov, kjer stanujemo, ne smemo pustiti onesnaženih, zato jih je skrbno čistiti. Pregovor pravi, da je snaga pol zdravja. Ne pljuvaj tedaj nikamor nego v pljuvalnik in še tam ne brez potrebe. Tako se varujemo tudi obleke, knjig, igrač in sploh vseh reči, ki so jih imeli ljudje z nalezljivo boleznijo. Tudi h pogrebom teh nesrečnežev ne hcdimo; kakor želimo sebi zdravja, tako moramo paziti, da tudi mi drugim z lastno boleznijo ne škodujemo.

Ravnati se pa moramo vedno po zdravstvenih navodilih, ki jih slišimo v šoli ali od zdravnika. Marsikdo si je nakopal bolezen ali celo smrt, ker je ravnal drugače, nego se mu je naročilo. Posebno priporočljivo je proti osepnicam cepljenje od strani zdravnikov.

Čuvajmo pa tudi zdravje svojih bližnjih, ker bi bili nesrečni, ako bi mi bili krivi, da je kdo izgubil največji dar — zdravje.

Da se ohrani zdravje, pripomore tudi

primerno delo. Le v delu je zadovoljnost; brez dela ni jela. Iz dela se rodi sreča in blaginja človekova. Kar je dobrega in koristnega, je prišlo iz dela. Tudi otroci imajo svoje delo v šoli, in to je uk; za primerno delo boji preskrbljeno tudi doma. Kdor se marljivo uči, ta se naobrazi, postane pošten, kar je potrebno vsakemu občanu, ki hoče pomagati svojemu narodu. Koliko lepih naukov bi zamudil oni, ki bi brez sile in važne potrebe zamudil le eno učno uro. Doma pa moramo biti umni. Ne smemo prijeti za delo, ki ni za nas. Skrbno pazimo, da ne bomo starejšim v nadlego in da bomo svojim staršem pomagali. Težka poljska dela niso za otroke. Le primerno telesno delo jači in krepi. Ker hočemo, da se popolnoma izobrazimo, moramo upoštevati bolj duševno delo sploh. (Konec.)

Volaričeva slavnost.

Kakor je bilo že naznanjeno v časopisih, se praznuje letos v Kobaridu dne 8. septembra lepa slavnost: odkritje spominske plošče in spomenika rajnemu H. Volariču. Vse slovensko razumništvo pozna Volariča po delih kot nadarjenega, marljivega skladatelja, ves narod pozna in prepeva njegove pesmi; zato se pa ta slavnost ne sme omejiti samo na Kobarid, ampak biti mora odmev vsega slovenskega naroda, kakor so njegove skladbe last vsega slovenskega ljudstva.

In vsak, kdor pozna Volariča kot neumornega skladatelja, njegovega oživljajočega družabnega duha, njegovo požrtvovalnost in navdušenost za napredek in izomiko svojega naroda, mora priznati, da je to majhno javno priznanje po smrti popolnoma zaslužil. Najbolj pa to dokazujejo njegova dela, njegove skladbe. Ni sicer dolgo živel in je dospel komaj do popolnosti, a vendar nam je podal mnogo v kratki dobi svojega življenja. Malo je skladatelj, ki bi se njih pesmi tako udomačile in tako priljubile slovenskemu ljudstvu, in malo je skladatelj, katerih pesmi bi se tako rade in tako pogosto pele kakor Volaričeve. Njegove pesmi se prepevajo po vsi Sloveniji, pri vseh pevskih zborih, pri vseh veseljih in slavnostih, one so last celokupnega naroda. Zato je pa tudi vsa Slovenija dolžna, da se pridruži Kobaridu ter da neko priznanje, počestčenje Volaričevemu imenu in njegovim zaslugam, in upamo, da slovenski narod to tudi naredi.

Vabimo tedaj vljudno vsa cenjena učiteljska društva, vse pevske zборе, da nam pridejo na pomoč, da se nam pridružijo ter tako skupno počastimo in oživimo Volaričev spomin. Ona društva pa, ki bi se ne mogla udeležiti celotno, naj bi se udeležila vsaj po zastopstvu. Prosimo tudi, da bi vsako društvo naznanilo udeležbo do konca tega meseca „Odseku za Volaričevo slavnost“, v Kobaridu, kakor tudi pesem, ki bi samo želelo peti. Tolminsko učiteljsko društvo poje te-le pesmi: Gospodov dan, Slovan na dan, Pogovor z domom in Ne zveni mi. Splošna želja je pa, da bi veličastno Volaričevo pesem „Slovan na dan pela pred odkritjem spomenika skupno vsa udeležena društva, zato jih tem potom vljudno prosimo, da bi blagovolila upoštevati našo željo.

Narod, ki ceni svoje zaslužene može, dokazuje s tem svojo zavednost, [svojo zrelost; zato upamo, da bomo imeli čast marsikako cenjeno društvo pozdraviti v Kobaridu — in Kobarid vas sprejme z največjim veseljem ter se bo vedno s ponosom spominjal tega dneva.

V Kobaridu, dne 14. julija 1909.

Odsek za Volaričevo slavnost.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev. Del-gate za glavno skupščino so dalje prijavila sledeča društva:

V. Učiteljsko društvo za sezanski šolski okraj. 11. Anton Berginec, nadučitelj v Sezani. 12. Franjo Vendramin, nadučitelj v Duvovljah. 13. Angela Orel, učiteljica v Zgoniku.

VI. Učiteljsko društvo za postojnski šolski okraj. 14. Julij Čenčič, nadučitelj v Vre-mah. 15. Fortunat Lampret, učitelj v Trnovem. 16. Marica Dovgan, učiteljica v Zagorju ob Pivki.

VII. Slovenjebistriško učiteljsko društvo. 17. Marica Stegnar, učiteljica v Črešnjevcu. 18. Ludovik Varl, učitelj v Poljčanah. 19. Milan Vršič, učitelj v Slov. Bistrici.

Namestnici:

3. Franja Hribar, učiteljica v Laporjih. 4. Otilija Feigel, učiteljica v Slov. Bistrici.

VIII. Savinjsko učiteljsko društvo. 20. Drago Korošec, šolski voditelj v Mariji Beki. 21. Robert Senica, učitelj v Ojstrici.

Namestnika:

5. Rudolf Vrabl, učitelj na Vranskem. 6. B. Kolšek, učiteljica na Vranskem.

IX. Sevnjsko-breziško učiteljsko društvo. 22. Hermina Bračič, učiteljica v Dobovi. 23. Simon Gajšek, nadučitelj v Dobovi. 24. Janko Knapič, nadučitelj v Vidmu. 25. Štefanija Scheligo, učiteljica v Rajhenburgu. 26. Franc Vadnal, učitelj v Kapelah.

X. Učiteljsko društvo za svetlenartski okraj. 27. Jakob Kopic, nadučitelj pri Sv. Lenartu. 28. Jurij Železnik, učitelj pri Sv. Juriju. 29. Ljuba Lorber, učiteljica pri Sv. Antonu.

XI. Učiteljsko društvo za ptujski okraj. 30. Anton Pesek, šolski voditelj v Narapljah. 31. Ivan Strelec, nadučitelj pri Sv. Andražu v Slov. Goricah. 32. Anton Ogorelec, nadučitelj pri Sv. Barbari v Halozah. 33. Ivan Žunkovič, nadučitelj pri Sv. Marjeti pri Ptuj. 34. Ana Mešek, učiteljica pri Sv. Marjeti pri Ptuj.

Namestnika:

7. Ivan Čeh, učitelj pri Sv. Marjeti pri Ptuj. 8. Marija Duller, učiteljica pri Sv. Vidu.

XII. Učiteljsko društvo za Trst in okolico. 35. Anica Scheinerjeva, učiteljica v Barkovljah. 36. Ida Posegova, učiteljica v Vrdeli pri Trstu. 37. Kristina Grdolova, učiteljica v Katinari. 38. Davorin Furlan, učitelj na Proseku. 39. Antonija Pakiževa, učiteljica v Trebčah. 40. Anton Grmek, učitelj v Vrdeli pri Trstu. 41. France Martelanc, šolski voditelj v Katinari. 42. Edvard Sosič, učitelj pri Sv. Ivanu „Breg“. 43. Karel Mahkota, učitelj in 44. Ciril Petrovec, učitelj, oba na Ciril-Metodovi šoli pri Sv. Jakobu v Trstu.

XIII. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo. 45. Pavel Flere, nadučitelj pri Sv. Štefanu. 46. Franc Rošker, nadučitelj v Lokji pri Zusmu. 47. Martin Sotošek, nadučitelj v Žetalah.

Namestnika:

9. Franc Ferline, učitelj v Šmarju pri Jelšah. 10. Franc Auernik, nadučitelj pri Sv. Florijanu.

XIV. Pedagoško društvo v Krškem. 48. Amalija Kobanova, učiteljica, 49. Sonja Ka'anova, učiteljica, 50. Karel Roštohar, učitelj, vsi v Kostanjevici. 51. Ivana Meseceva, učiteljica v Orneči vasi.

XV. Učiteljsko društvo za celjski okraj. 52. Franc Brinar, nadučitelj v Gotovljah. 53. Josip Čulek, učitelj pri Sv. Juriju ob j. žel. 54. Armin Gradišnik, nadučitelj v Celju. 55. Terezina Kordischeva, učiteljica v Žalcu. 56. Karel Kveder, učitelj pri Sv. Juriju ob j. žel. 57. Franc Pristovšek, učitelj v Žalcu. 58. Rajko Vrečer, učitelj v Žalcu. 59. Ida Wudlerjeva, učiteljica v Grižah.

Namestnika:

11. Dora Pristovškova, učiteljica v Grižah. 12. Rudolf Wudler, učitelj v Grižah.

20. Zavezinih društev še ni vrnilo „društevih izkazov“ in še ni prijavilo delegatov. Prav nujno prosimo vsa ta društva, da store to čimprej.

Vodstvo Zaveze.

Koncert v Mariboru ob „Zavezini“ skupščini. Dne 15. avgusta zvečer priredi ob priliki „Zavezine“ skupščine slovensko štajersko učiteljsko združeno v „Zvezi slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, koncert, ki utegne biti prav sijajen. Lanski koncert te „Zveze“ v Celju na velikonočni ponedeljek je uspel naravnost nepričakovano imenitno. „Zvezin“ pevovodja tovariš Vrečer v Žalcu je določil same umetne pesni. Ker je oglašeni že čez 170 pevk in pevcev, bo mešan zbor jako močen. Solospeve pojeta gđ. Šeligo in tov. Vrabl. Znani goslar tov. Franc Serajnik bo tudi takrat očaral navzoče.

Za koncert je med štajerskim učiteljskim velikim zanimanje. Bilo je tudi že nekaj pevskih vaj. Več prihodnjih.

Kdor se še ni oglasil za note in bi rad sodeloval, naj takoj piše ponje tov. Šijanec v Gornjem gradu.

Odbor „Jubilejska Samopomoč“ je imel 12. t. m. letno sejo. Načelnik Franc Ks. Trošt je podal nastopno poročilo:

Članov konec IX. upravne dobe je bilo 228; v X. upravni dobi sta umrla dva člana, pristopilo jih je nanovo 7, torej je konec X. upravne dobe 233 članov.

Društveno imetje izkazuje 6645 K 98 h, po odbitku 466 K za prvi smrtni slučaj je čistega 6179 K 98 h in se je pomnožilo v teku X. upravne dobe za 686 K 33 h. Denar je naložen v „Hranilnici učit. konvikta“, „Kmetski posojilnici“ in poštini hranilnici, gotovine je v blagajnici le 21 K 84 h.

Računski zaključek se je po vseh knjigah pregledal in odobril.

Člani redno vplačujejo svoje doneske, le trije člani so zaostali, ki se pa na vplačilo opomnijo.

V točnem izplačevanju podpor in vplačevanju doneskov je uspeh društva vedno jačji, naj bi jih le mnogo novih pristopilo!

Kranjsko.

Iz Ljubljane, dne 12. julija. Socialni odsek Ljubljanskega učiteljskega društva je priredil ob sklepu šol. leta, dne 8. t. m., pri Česno-varju na Dolenjski cesti poslovilni večer, ki se ga je udeležilo častno število ljublj. učiteljev in učiteljev. Med nami je bilo tudi par tovarišic iz okolice. Zabalavali smo se neprilicno in prijetno in v zvezi s slovo drug od drugega za čas počitnic, ko zapusti marsikdo izmed nas mestno ozidje in se preseli na kmete, da si v čistem zraku nabere moči za prihodnje šol. leto.

Ljubljanskemu učiteljskemu, ki ostane čez počitnice v Ljubljani, naznanjamo, da je shajališče vsako nedeljo popoldne v gostilni pri Jurju na Dolenjski cesti. Ako se pomenuje za kak drug izlet, priobčimo to pravočasno v „Učit. Tov.“ Socialni odsek.

Litijsko učiteljsko društvo ima svoj občni zbor, dne 28. julija t. l. v šoli v Litiji ob pol 11. uri dopoldne.

- Dnevni red:
1. Navadne točke obnega zbora.
  2. Volitev delegatov za zborovanje „Zaveze“ v Mariboru.
  3. Razna posvetovanja in slučajnosti.
- Na mnogobrojno udeležbo vabi
o d b o r.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj je zborovalo 4. dne julija v Celju pri piči udeležbi. Svojo odsotnost je opravičilo več tovarišev.

V pozdravnem govoru se je predsednik tov. L. Černej v primernih besedah spominjal 40 letnice šolskega zakona. Izrekel je tudi zahvalo vsemu bivšemu zastopniku učiteljskega v celjskem okrajnem šolskem svetu, tov. Arminu Gradisniku. Z njim je učiteljsko tega okraja izgubilo v pravem pomenu besede zastopnika svojih interesov.

Prečital je več od zadnjega zborovanja došlih dopisov ter omenil, da je odposlal prošnjo glede 50% prispevka države k šolskim stroškom.

Delegatom za glavno skupščino „Zaveze“ v Mariboru so bili izvoljeni sledeči tovariši, oziroma tovarišice: Fran Brinar, Josip Čulek, Armin Gradisnik, Karel Kyeder, Fran Pristovšek, Rajko Vrečar, gđc. Ter. Kordiš in ga. Ida Wudler; namestnikom pa ga. Dora Pristovšek in tov. Wudler. Izvolitev „Bundovih“ delegatov se je prepustila društvenemu odboru.

Prihodnje zborovanje sklicie odbor v mesecu novembru, po potrebi tudi prej.

Med zborovanjem so cenjene tovarišice, zlasti ga. Brinarjeva, razpečale mnogo Ciril-Metodovih ogleđnic in narodnih kolkov.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je poletelo dne 17. junija v Sv. Barbaro v Halozah.

Ko smo se po kratki vožnji čez vinorodni Okič bližali svojemu cilju, so nas pozdravljale plapolajoče zastave z barbarskih streh, in preprost slavolok „Dobro došli“, ves okrašen z zelenim bršljanom je govoril o iskreni želji barbarskega učiteljskega, da nam priredi kar največ razvedrila.

Hvala mu!

Zal — sešlo se nas je le 18 udov, ker je bilo slabo vreme. K društvu so ta dan pristopili še 4 redni udi in 3 barbarski domačini kot podporni. Bog jih živi!

Pred obedom smo si ogledali kolarstvo, kjer so se oglasile za poučni tečaj v tej spretnosti še 4 tovarišice, tako da bo prihodnje leto omogočen. Trajal bo en teden.

Impozantni Borl v svoji divni leži nam je klical zadnje pozdrave v slovo in njega vabljiv glasom je sledil voz, ki je stresel izletnike v pesek...

Dne 1. julija je bilo zborovanje v ptujski okoliški šoli, 36 udov; 13 tovarišic in 26 tovarišev se nas je sešlo, 6 udov pa je opravičilo svojo odsotnost. Gosti so bili iz Celja in Ormoža. Kaj pa drugi udje?

Številno udov narašča: veselo znamenje stanovske zavednosti! Le tako naprej: vsi pod zastavo skupnih ciljev!

Za spomenik pok. tov. Vauda, je dovolilo društvo iz blagajnice 10 K, ki se odposljejo po možnosti hitro.

Društvo je poverilo tov. predsednika, da stavi pri okrajni učiteljski konferenci predlog o regulaciji učiteljskih plač.

Za „Zavezino“ glavno zborovanje v Mariboru, ki bo 15. in 16. avgusta, smo volili 5 delegatov; ti so tovariši: Pesek, Strelec, Ogorelec, Žunkovič in tovarišica Meškova; namestnika pa sta tov. Čeh Ivan in tovarišica Duller Mara.

Tov. Pesek in Klemenčič sta bila voljena „Zavezinih“ delegatov.

K „Zvezi narodnih društev v Celju“ grede kot delegati tov. Pesek, Klemenčič in Rozband, kot namestnika tov. Luknar in Serona.

Društvo misli, naj bi uvedli knjigo „Deutsches Sprachbuch für nichtdeutsche Volksschule von Dr. Karl Tumlriz. — 1. Teil.“ — za poizkušnjo le na okoliški šoli v III. raz., kjer naj bi prakticali 3 leta in potem poročali o uspehih.

Pri svojem predavanju o kmetijskem pok. je poudarjal tov. Ogorelec, da je pri strokovni izobrazbi neobhodno potrebna ločitev dece po spolu: drugačna je naloga gospodar-

jeva, drugačna gospodinjina. Za podlago svojega referata je imel te-le točke:

1. Deluje se naj na odpravo generalnega oproščenja.

2. Prirejajo se naj tečaji za učiteljice v izvežbanje v gospodinjstvu.

3. Višji razred v večrazrednicah se naj loči po spolu.

4. Dekliški oddelek tega višjega razreda naj poučuje v vseh predmetih literarna učiteljica, ki se je prej izvežbala v gospodinjstvu.

Društvo pa je dostavilo 5. točko:

5. Učiteljsko društvo za ptujski okraj želi, da se zagotovi ljudskošolskemu učiteljskemu visokošolska izobrazba.

Društvo smatra, da ima odlok o vročinskih počitnicah zopet svojo veljavo, ker so preložili počitnice na september in oktober: tudi so nam podaljšali letošnje šolsko leto na 12. mesecev.

Kozjansko učiteljsko društvo je zborovalo dne 7. junija t. l. v prijaznem kraju St. Petru pod Sv. Gorami. Vkljub slabemu vremenu se je zbralo nad 20 tovarišic in tovarišev. Pogrešalo se je nekatere bližnje kolege.

Zborovanje se je pričelo ob 10. predpoldne v šol. prostoru. Tov. predsednik Pulko pozdravi navzoče med temi tudi goste: go. Pulko in go. Viher iz Dobjega; go. Pečnik iz Buč in gđc. Moric iz St. Petra. Nato je bila hospitacija v I. razredu, kjer nam je tovariš Volavšek pokazal, da se da po Lasterjevi metodi doseči velike uspehe. Ponavljal je z učenci tudi snov iz nazornega nauka „letni časi“. Hospitacija je v splošno zadovoljnost dobro izpadla.

Predsednik se spominja tudi 40 letnice obstanka drž. šol. zakona.

Tovariš Učar je razpravjal o temi „Šola in kmetijsko vprašanje“ in stavljal predloge, ki so bili soglasno sprejeti:

1. Učiteljsko kozjanskega okraja, zbrano na svojem zborovanju v St. Petru pod Sv. Gorami dne 7. julija t. l., se izreka za to, naj bi se šole na kmetih preustrojile v tem smislu, v toliko, da se v 7. in 8. letu uvede pouk v kmetijskemu, ki naj bi služil kmetijskemu in delavskemu stanu v korist.

2. Izreka se za osemletno šolsko obveznost v smislu § 21. drž. šol. zak.

3. Država naj bi prevzela šolo, če že ne popolnoma, vsaj deloma v svojo oskrbo. Prispevala naj bi 50% za šolo.

4. Na učiteljskih naj bi se poučevalo več v kmetijskemu in ne samo teoretiško, temveč več praktično. V ta namen naj bi se učiteljska razširila v 5 letnikov.

V debato glede tega vprašanja so posegli tov. Moric in Gostinčar, ki se zavzemata za nerazdeljen pouk, ki naj bi se uvedel na nekaterih šolah skozi dve leti.

Tovariš Krajnik je za to, da se v zadnjih dveh letih poučuje več prirodoznanstva.

Ta predlog je utemeljeval tov. Pulko s tem, naj bi se otroci izven šol. dobe poučevali v kmetijskemu in naj bi država, oz. dežela dala podporo nadarjenim kmetijskim sinovom, da bodo imeli priliko, se na kmetijskih šolah popolniti v kmetijskemu.

Na to opozarja navzoče na zbiranje tujih krajevnihih imen, ki naj bi se poslala „Slovenski Matici“.

Kar se tiče nabave novih šol. zvezkov, se pogovore šol. voditelji med seboj in izrečeje svoje mnenje.

Pobirati se je začelo za nagrobni spomenik pokojnemu tovarišu Hočevarju.

Na novo so pristopili k društvu tov. Pulko Ivana — Dobje, Podlesnik Franciška — Dobje, Žolgar Roza — St. Peter, Jerin Vojteh — Podbetrtek.

Kot delegat h glavnemu zborovanju „Zaveze“ je izvoljen tov. Pulko in k „Lehrerbundu“ tov. Bračič.

Prihodnje zborovanje bo dne 19. novembra v Kozjem.

Srednješolski vestnik.

** Na ljubljanski realki je napravilo letos zrelostni izpit 15 Slovencev, med temi 2 z odliko.

** Na mestni višji realki v Idriji je bilo konec minolega šolskega leta v pripravljalnem razredu in v 7 realnih razredih 259 učencev; od teh 108 iz Idrije, 20 iz idrijske okolice, 73 s Kranjskega, 53 s Primorskega, 1 s Koroškega, 3 s Štajerskega in 1 s Češkega. Po jeziku 254 Slovencev, 3 Nemci, 1 Hrvat in 1 Čeh.

** Novomeška gimnazija ima za 227 slovenskih in 6 nemških dijakov nemški Jahresbericht. Odliko ima 71 dijakov, za višji razred je sposobnih 151 dijakov.

** Na gimnaziji v Kranju je bilo ob ravnokar končanem šolskem letu, kakor poroča nepotrebnim nemški Jahresbericht, 309 dijakov, od teh 305 Slovencev, 3 Nemci, 1 Čeh. Odlikovanih je 47, poleg teh je dovršilo šolsko leto 213 dijakov, nesposobnih za višji razred je bilo 27 dijakov, ponavljalni izpit ima 21 dijakov, klasificiran ni 1 dijak.

** Sklep šolskega leta na mariborski gimnaziji. Zavod je obiskovalo v pretečenem letu 492 učencev, 295 Slovencev in 197 Nemcev; iz Maribora je bilo 70, iz ostale Spodnje Štajerske 341 učencev. Maturantov je 42.

** Sprejemni izpiti. Na ženskem učiteljskem v Gorici se je vpisalo 105 Slovencev, od katerih je sprejetih 42, a 63 je zavrženih. Italijank se je prijavilo 65, izmed katerih je sprejetih 42, a 23 zavrženih. Na gimnaziji v Gorici je napravilo izmed 83 kandidatov 74 sprejemni izpit, na realki pa od 48 kandidatov 43.

** Na celovški gimnaziji je izmed 32 maturantov bilo 7 Slovencev. Vsi so izdelali 2 z odliko. — Na ošl. gimnaziji je bilo to šolsko leto izmed 480 učencev le 81 Slovencev!

Književnost in umetnost.

Zvonček objavlja v 7. letošnji številki to-le bogate vsebino: 1. Tilka. J. o. s. V. a. n. d. o. t. Pesem. — 2. Kaj nam je pripravoval naš dedek. A. P. e. s. e. k. Povest. — 4. Ivko in Saša. D. u. š. a. n. a. Povest s podobo. — 4. Navadni tulenji. L. O. Poučni spis s podobo. — 5. Domovinska ljubezen. M. a. r. i. j. a. Povest. — 6. Cesarjeva 60 letnica v Komendi. P. P. Poučni spis z dvema podobama. — 7. Trije kosci. B. o. g. u. m. i. l. G. o. r. e. n. j. k. o. Pesem. — 8. Na polju. B. o. g. u. m. i. l. G. o. r. e. n. j. k. o. Pesem. — 9. O treh bratih. F. r. a. n. K. o. š. i. r. Narodna pripovedka. — 10. Vrtiljak v gozdu. L. v. o. T. r. o. š. t. Povest. — 11. Sirota. V. S. S. Pesem. — 12. Pouk in zabava. Zastavica v podobah. F. r. B. o. j. c. e. — Živali in alkohol. — Kaj se zgodi z mrtvimi ribami? — Velikanski plug. — Prva znanika! — Razna zdravila zoper kašelj. — Nekoliko o prebivalstvu zemlje. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Zgodovina novejšega slovenskega slovstva. I. del. Od Pohlina do Prešerna. Spisal Ivan G. r. a. f. e. n. a. u. e. r. Ljubljana 1909. Založila katoliška Bukvarna. Cena 2 K. — To lepo, strogo objektivno pisano delo najtopleje priporočamo, želeč obenem, naj pride kmalu nadaljevanje.

Slovenska visoka šola v Ljubljani. Napisal Mirko Č. e. r. n. i. č. visokošolec. Cena 80 v. Izdal in založil „Vseučiliški odsek dunajskega dijaštva.“ V sled konfiskacije druga izdaja po interpelaciji poslanca Iv. Hribarja in tovarišev v državnem zboru 4. junija 1909. Brošura se naroča z naslovom: Mirko Č. e. r. n. i. č., mediciner, Hrušica 57, Jesenice. Dobiva se tudi po vseh slovenskih knjigarnah. Po pošti stane 33 v.

Izvestje deške meščanske šole v Postojni o šolskem letu 1908/9. — Izdal ravnatelj Josip B. r. i. n. a. r. — Tiskal Maks Šeber v Postojni. — Na prvem mestu je opis novega poslopja meščanske šole. — Koncem šolskega leta je bilo v I., II. in III. razredu 70 učencev. Po narodnosti so bili vsi Slovenci.

Koncert v prid učit. konviktu v Kranju. Svoj čas smo bili vajeni, da so se koncerti v prid učit. konviktu prirejali v Ljubljani s sodelovanjem vsega petju večšega učiteljskega, češ, le na tak način zamore učiteljsvo pokazati, kaj zna.

Zadnja leta se je stvar izpremenila. Dolgo že nismo čuli o kakem takem velikem koncertu v Ljubljani. Znano nam je tudi, zakaj!

S tem večjim uspehom pa se prirejajo koncerti v posameznih šolskih okrajih in to zlasti tam, kjer se sicer nevaležnega dela poprime glasbeno izobražen učitelj in kjer mu priskočijo na pomoč še peveci-domačini.

Tov. Vilko Rus v Kranju je, rekel bi s popolno pravico, novi učitelj sedaj na Kranjskem, ki kot pevovodja nadkrijuje s svojo glasbeno izobrazbo in metodičnim poučevanjem svoje tovariše. V prvi vrsti je njemu pripisovati nedosežen uspeh koncerta, ki se je priredil v prid učiteljskemu konviktu v Kranju.

Vzored je obsegal vseskozi le glasbeno polnovredne točke. Tov. Rus se je v nasprotju z večino drugih pevovodij poprijel moderne glasbe, za kar mu gre še prav posebno priznanje.

Pevski zbor je zvenel pod njegovo roko kakor instrument, plemenit in uglasen natančno, kakor gosli umetnika. Čudil sem se temu in se čudim celo sedaj, po „Slarčevi“ 25 letnici.

V Kranju se je onoval pred nedavnim časom mal orkester „Sloga“. Če je med seboj osebno tudi tako „složen“, kakor glede harmoničnega igranja, zasluži ime „Sloga“, tedaj nam želimo dolgo življenje in tako lepih uspehov, kakor jih je žl. tu s svojo „Predigro k operi Bigoletto“. Komad je kaj težak, vendar nas je popolnoma njega produkcija zadovoljila. Spremljal je tudi zadnjo točko „Zbor kmetovalcev“ iz „Prodane neveste“ jako točno in z razumevanjem. Zlasti nam je pohvalno omeniti g. Sajovica kot steber orkestra. On je rahločuten in inteligenten goslač. Pokazal je to tudi v dveh solo-točkah „Wieniawsky Legend“ in za gosli umetno postavljenem „Krönungsmarschu“ iz „Propheta“. Obakrat je bila pri klavirju gospa Pirnatova. G. Sajovica obeta postati odličan umetnik. Želimo mu železne vztrajnosti in samozatajevanja, zakaj ravno pot goslačev-umetnikov je posuta s trnjem.

Mešan zbor (okrog 60 pevki in pevcev) je začel Foersterjevo „Ljubici“. Pela se je lepo, a žal, s premalim navdušenjem in ognjem. Zdi se mi, da se je pevec držal tudi nekoliko

„Lampenfieber“. Pa to nič ne stori. Zbor je to popravil v najpopolnejši meri z „Zaman pod oknom“.

Ker sem kot pisec tehle naglih vrst sam nekoliko interesiran pri tej točki, zato se mi pero ustavlja. Za svojo osebo izjavljam tovarišu Rusu in pevceem najiskrenejšo zahvalo za skladbo. Priznavam jo šele sedaj, ko sem jo slišal; in poslušal sem jo, kakor poslušala ljubeč oče svojega otroka, s srečo in ponosom. Je-li to dosti kritike?

Mešan zbor je podal tudi odlomek iz „Prodane neveste“ s solom Marinke in Janka navdušeno in precizno. V gledališču bi si želeli takega zbora.

Ženski zbor je pel dvospev „Prstan“. A. Dvořak ni napisal mnogo tako lepih dvospevov kot je ta. Zbor pevki je izvršil svojo nalogo izvrstno. Pri klavirju je bil g. skladatelj O. Dev. To je rečeno dovolj.

Soli gospe Pirnatove, namreč Ipayčeva: „Če na poljane rosa pade“ in Haterjerjev „Pastir“, zlasti zadnja, sta jako ugajali. Gospa Pirnatova nima sicer obširnega glasu, a je tem bolj simpatičen. Sosebno srednja leža (isto tudi takoj račun o tov. Mahkoti) seže v srce. Gospa Pirnatova si bo gotovo v drugič izbrala točke, s katerimi bo pokazala, da zna gotovo še več, kakor smo sedaj čuli.

Tov. Mahkota je bariton, ki razpolaga z obsežnim glasom, ki pa je tedaj najlepši, kadar mu gre brez težave iz grla in to je v nižji in srednji leži. Hvaležni smo mu za Satnerjevega „Zaostalega ptiča“, ki zahteva dokaj pevške rutine, in za Čajkovskega „Arijo kneza Gremina iz Opere „Evgenij Onegin“. Obe točki je tov. Mahkota obvladal v obče zadovoljstvo mnogobrojnih poslušalcev. Videlo se je, da je on ljubljeneč občinstva mesta Kranja.

Omeniti moram še kot ogenj vroč in kot svinec tehten moški zbor Aljažev „Slovan na dan“. To je skladba, ki prešine človeka do mozga. Seveda se mora peti, kakor se je pela pri tem koncertu, s takim navdušenjem in s tako popolnostjo. Pogrešal sem skladatelja gospoda Aljaža. Stavim, da mu ne bi bilo žal, ko bi slišal to svojo skladbo iz ust teh pevcev. Ta pozvana Mahkotova, ti fortissimi! Kaj takega bi še rad čul! Klobuk raz glavo.

Hiša je bila polna, upam, da je učiteljski konvikt tudi zadovoljen! In to je bil glavni smoter koncerta! E. m. i. l. A. d. a. m. i. č.

Spominsko ploščo Karla Havlička so odkrili 11. t. m. v kopalnišću Sternberk, kjer je ta slavni češki pisatelj in politik prebival po svojem prognanstvu na Tirolskem.

Politiški pregled.

* Državni zbor zaključen. „Wiener Zeitung“ razglasa, da je sklenil ministrski svet na podlagi Najvišjega pooblastila zaključiti XIX. sesijo državnozbornskega zasedanja. Vlada je izdala obširen komuniké o razlogih, ki so privedli do zaključanja. V tem komunikéju se zvrča vso krivdo na slovanske stranke, medtem ko se izkuša vlada oprati.

* Goriški deželni zbor je razpuščen. Nove volitve se vrše jeseni. Boj bo hud, kakršnega še ni bilo.

* Bivši ministrski predsednik Baden. Bivšega ministrskega predsednika Grafa Kazimira Badenija je blizu postaje Krassel tik Levova zadela kap, ko se je vozil na svoje posestvo Dvok. Badeni je kmalu potem umrl.

* Profesor Masaryk je odpotoval v Belgrad, da nabere nov material za svoj govor v delegacijah o veleizdajniškem procesu v Zagrebu.

* Volilne reforme za šleski deželni zbor cesar ni potrdil zaradi določbe, da so analfabeti izključeni od volilne pravice v splošni kuriji. Nove volitve se vrše že prihodnji mesec, in sicer na podlagi starega volilnega reda.

* Petdesetletnica vladanja črnogorskega kneza. Prihodnje leto praznuje črnogorski knez Nikola 50letnico svojega vladanja. O tej priliki se bodo vršile na Cetinju in po vsi Črni gori velike slavnosti. Sodi se, da pridejo na te slavnosti tudi italijanska kraljevska dvojica in več ruskih velikih knezov.

Jubilejski dar.

Učiteljsko — sebi! Čisti dohodek koncerta, ki ga je priredilo Učiteljsko društvo kranjskega šolskega okraja pod vodstvom vrlega tovariša Vilibalda Rusa v Kranju, 300+23 K. Živili! Rodovina Ivan Semerlova v Lescah namesto venca na krsto gospe Legatove 10 K. Tvrđka Gričar & Mejač v Ljubljani, 37 K; tov. Karel Mataje v Vrhniku 4 K; skupaj 351+23 K; zadnjič izkazanih 1147+58 K; doslej darovanih 1498 K 81 h. Bog plati!

Vestnik.

Stoletnica rojstva Ljudevita Gaja se je vršila dne 8. julija 1909. Vsi hrvaški listi in revije se tega dogodka spominjajo z daljšimi članki, v katerih naštevajo zasluge Ljudevita Gaja za Hrvate in za Jugoslovane.

On je prenesel sedanji naš in hrvaški pravopis, takozvano „gajico“, s Češkega na „ilirsko“. On je osnoval prvi časopis na Hrvaškem in izprožil takozvano „ilirsko“ idejo, za katero se je tako navdušil Stanko Vraz, čigar stoletnica stoji tudi pred durmi. Ime Ljudevita Gaja pomenja znamenit napredek v političnem in kulturnem oziru ne le pri bratskem hrvaškem narodu, temveč pri vseh Jugoslovanih. Zato kličemo tudi mi: Večna slava Ljudevitu Gaju!

Dr. Lampe zavija. Dne 4. t. m. je imel dr. Lampe v V. dmatu shod, kjer je glasom „Slovenca“ (št. 152) govoril tudi te-le besede: „V Ljubljani je neki Jelenc komandant liberalnega učiteljskega. Ta je rekel svojemu tovarišu Slomškarju („značajnemu“ Smrdelu! Op. ur.) pri volitvah, da če bo volil, izgubi službo v „Učiteljski tiskarni“. (Izsiljevanje!) — Dr. Lampe je nadaljeval: „Tako postopanje je kaznjivo; po zakonu sme vsak svobodno voliti. In če kdo reče, da me bo pripravil v škodo, ako tako ne volim, kakor on zahteva, mora državnici pravdnik proti njemu dvigniti obtožbo, in kazen za tako dejanje je odmerjena z 1—6 mesecev zapor. Kolikor je meni znano, Jelenc ni bil tožen“. — Kakor vidimo, krščanski mož dr. Lampe ni izbirčen v sredstvih, da ubije političnega nasprotnika: nad Jelenc kličo kar državnega pravdnika in mu diktrira zapor od 1—6 mesecev! — Dobra je ta! Mimogrede omenjamo, da ni 100 Smrdelov toliko vrednih, da bi bil pošten človek zaradi njih zaprt le eno minuto. O tem se prepričajte vsi, kadar pokažemo Smrdela v pravi luči. Pa tudi brez Smrdela je dr. Lampetovo ešofiranje čisto nepotrebno, ker je neutemeljeno. Dr. Lampe je namreč resnico postavil na glavo, v domačem jeziku bi se reklo, da je lagal. To je razvidno iz tega: Tov. Jelenc je že 21. maja v 21. številu našega lista priobčil to-le izjavo:

Gospod učitelj Anton Smrdelj je priobčil v „Slovenca“ od zadnje sobote (dne 15. maja. Opm. uredn.) sledečo izjavo: „Na razširjajoče se neresnične vesti o mojem (sic!) izstopu iz Učiteljske tiskarne izjavljam sledeče: Potrjujem, da mi ni tiskarniški upravni svet odpovedal službe, temveč sem to storil sam. Smatral sem ponovno izrečene besede g. predsednika L. Jelenc: „Ako boš Simona volil, moraš e epso iz tiskarne, za moralno odpoved.“

Ta izjava ne odgovarja povsem resnici. Res je, da sem rekel g. Smrdelju: „Če bodeš volil Simona in se vpisal v Slomškarjo, ne boš mogel ostati več v tiskarni. Rekel pa sem te besede šele po njegovih odgovorih, torej jih ni mogel smatrati za moralno (!?) odpoved, ki jo je bil podal poprej že sam! Dostavljam le še, da nimam pravice nastavljanja in odpuščenja pisarniškega osebja sam, temveč upravni svet. — L. Jelenc, predsednik upravne sveta Učiteljske tiskarne.

Iz povedanega je torej razvidno, da je dr. Lampe v edom govornik neresnico in da bo treba kakega profosa poslati nadenj, da mu potiplje grešno dušo! Če je dr. Lampe še kaj pošten, naj popravi krivico! Če ne, ostane lažnik!

Na shodu S. L. S. v Vodmatu je dr. Lampe govoril to-le: „Neki nadučitelj, ko je dobil od deželnega šolskega sveta prepoved, da ne smejo šolski otroci v društveni obleki se udeleževati društvenih prireditev, je sklep deželnega šolskega sveta kar sistiral, ga otrokom niti naznanil ni. (Čujte!) Šlo se je namreč za Sokole.“ — Informirali smo se o stvari in se prepričali, da so vsi nadučitelji dotični razpis deželnega šolskega sveta pravilno razglasili in otroke obvestili o njeni vsebini. Dr. Lampe torej tudi v tem primeru ni govoril resnice. To ni častno za duhovnika! Da izbršne madež, naj popravi tudi to neresnico.

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Ivan Župan in Tilka Poženel. Hvala!

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: Josip Boncelj, trgovec in posestnik v Železnikih, je zapustil, kakor poročajo časopisi, Učiteljskemu konviktu 100 K. Blag mu bodi spomin!

Ruskih učiteljev doslej še ni bilo v Ljubljano, dasi so naznanili prihod in so jih ljubljanci gostoljubno pričakovali. Ali pridejo ali ne, nam ni znano.

Učiteljsko tridesetletnico praznujejo tovariši z ljubljanskega učiteljskega v sredo dne 21. julija v Bohinju, in sicer: J. Dimnik, J. Janežič, Al. Kečelj, A. Kleč, J. Muren, J. Pintar, Fr. Ksav. Trošt, J. Vrežec in Jos. Žirovnik. Vzpored: 1. Odhod iz Ljubljane ob 7. uri z gorenjskim vlakom. 2. Dohod v Bohinjsko Bistrico ob polenajstih. 3. Obed v hotelu „Triglav“ pri g. Seidlu. 4. Izlet k Bohinjskemu jezeru in k Savici. 5. Mala južina v hotelu „Zlatorog“ ob Bohinjskem jezeru. 6. Povratek v Bohinjsko Bistrico in ob petih večerja pri g. Seidlu (hotel „Triglav“). 7. Ob osmih zvečer odhod z vlakom. — Tovariši in prijatelji jubilarantov dobro došli!

Zrelostni izpiti na ljubljanskem c. kr. ženskem učiteljskem so se vršili pod predsedstvom dež. šol. nadzornika Fr. Levca od 21. junija do 7. julija. Izipit je polagalo 42 gojenk IV. letnika in 24 privatistinj. Za šole s slovenskim in nemškim jezikom so naredile zrelostni izpit a) gojenke IV. letnika:

Ivana Arh iz Kamne gorice (z odliko), Zora Bežek iz Trzčica, Marija Bule iz Mokronoga (z odliko), Marija Cerar iz Ljubljane (z odliko za šole s slov. učnim jezikom), Ivana Čoč iz Kostanjevice (z odliko), Ana Čop iz Most pri Žerovnici, Antonija Goederer iz Ortneka, Stefanija Gorišč iz Ljubljane, Roza Gospodarič iz Toplice pri Zagorju (z odliko za šole z nemškim učnim jezikom), Terezija Grebenc iz Postojne, Berta Gregorič iz Brežic, Frančiška Grum z Rakeka, Ivana Kalin iz Kostanjevice (z odliko), Ernestina Keršič z Zgoš pri Begunjah (z odliko), Marija Kotnik iz Mirne peči, Sidonija Krapš iz Krškega (z odliko), Julijana Kromar iz Dolenje vasi pri Ribnici (z odliko), Angela Kumelj iz Ljubljane, Leopoldina Kump iz Ljubljane, Vida Lapajne iz Postojne (z odliko za šole s slov. učnim jezikom), Zlata Levstik iz Senožeč, Frančiška Mandelj iz Slap, Angela Miselj iz Ribnice, Regina Okorn iz Pred-dvora, Marija Opresnik iz Trbovelj, Marija Pipan s Črnega vrha pri Idriji, Ana Prudič iz Cerknice, Marija Ribnikar z Golnika, Marija Sajovic s Trate pri Velesovem, Gizela Sedlak iz Kopenja (z odliko), Ivana Seunig iz Ljubljane, Frančiška Sever iz Št. Jurja pri Kranju, Margareta Šavnik iz Kranja, Leopoldina Šircelj iz Ljubljane (z odliko), Frančiška Terpine iz Kamnika, Adela Turk iz Begunj, Marija Urbančič iz Ljubljane, Jerica Visenjak iz Zamanjevec na Štajerskem; b) privatistinj: Josipina Ahačič iz Kandije, Zora Blinc z Vinice, Danijela Kališ iz Ljubljane (z odliko), Emilija Kamenšek iz Metlike, Vida Kobler iz Ljubljane, Angela Kokalj iz Brčke v Bosni, Albina Košir iz Ribnice, Frančiška Labernik iz Cerkljan, Alojzija Lebar iz Križevcev na Štajerskem, Olga Mlekuž iz Boveca, Josipina Močnik iz Kamnika, Pavlina Pirker iz Ribnice, Angela Soršak iz Ljubljane. — Ponavljalni izpiti iz enega predmeta v jesenskem roku se je dovolil 8 izpraševankam, med temi 3 gojenkam IV. letnika. Za eno leto je bilo reprobiranih 5 privatistinj. — 8. julija so se pričeli zrelostni izpiti na moškem učiteljskem.

Et meminisse juvat. Naš dopisnik v 23. številu „Učit. Tov.“ nam piše: Gospod podpredsenik voj. veteranskega društva v Gorici g. J. pl. Palich, izjavlja v zadnji številu „Učit. Tov.“, da sem „hudo žalil“ omenjeno društvo in da sem „skrunil na zavraten način častno ime mnogozaslužnemu predsedniku gospodu Jacobiju“, pisoc v 23. št. „Učit. Tov.“ nekaj bridkih resnic pod gornjim naslovom. — Na to izjavljam kratko in jasno: Da je g. Anton Jacobij ugleden učitelj in patriotičen c. kr. stotnik — tega nisem zanimal nikjer. Da bi bila „moja predbacivanja neresnična“ glede tega, da Čehovinova slavnost ni imela narodnega značaja — temu se upiram z vso odločnostjo! Lepo vas prosim, ali so mari slovenski časniki lagali, ko so pisali vsi v enakem smislu o tej stvari? Zakaj se je pri banketu ščeperila blažena nemščina? Zakaj pa ni bil vabljen k banketu Janko Leban? — Strogo, a pravično sodbo o Čehovinovi slavnosti je pisal „Slovenski Narod“, kar sem jasno povedal. Na slavnosti je bil njegov poročevalec. In ali mislite, da je „Slov. Naroda“ poročevalec pisal lažljivo ali vsaj pristransko?! „Et meminisse juvat“ — velja ne le „v enajstem letu“ nego tudi po daljših letih! Tega se boste prepričali, ko Janko Leban objavi spis „O stoletnici Čehovinovega rojstva.“ Od goriških Lahov se mi ne bomo učili, kako naj se dostojno slave naši zaslužni junaki! — Če pa morda mislite, da je Janko Leban žal, da ni dobil nikakega „odlikovanja“, se jako motite; zakaj v položaju smo, da vam povemo, da mu čisto zadošča zavest, da je storil svojo rodoljubno dolžnost, otimši Čehovina — pozabi! . . . — S tem je moja polemika z g. pl. Palichom, oziroma g. Jacobijem pri kraju! (Op. ured.: Za nas je ta pravda tudi končana!)

Abiturientom iz l. 1876. Pred nekaj tedni sem poslal vabilo svojim tovarišem abiturientom v „Učit. Tov.“, da bi se po 33 letih vendar enkrat sešli. Danes tožnim sreem naznanjam, da mi je en sam tovariš odpisal. Žalostno, pa resnično. Lepa bratovska vez nas veže! Pozivljem še enkrat svoje tovariše sošolce, da naj mi tekem enega tedna izrazijo svoje želje, kje in kdaj naj bi se sešli. Na Viču, dne 15. julija 1909.

Josip Gregorin.
Za spomenik pokojne kolegije Olge Kobanove je daroval tov. Ivan Dimnik 1 K. **Nemško šolo** v Bečici pri Semiču na Dolenjskem hoče ustanoviti „Schulverein“ za slovenske otroke.

Okrajni šolski svet celjski je imel 7. t. m. svojo redno sejo, v kateri se je vzelo na znanje, da je deželni šolski svet potrdil izvolitev nadučitelja tov. Fr. Brinarja iz Gotovelj kot zastopnika učiteljskega v krajnem šol. svetu in nadalje več drugih dopisov; dovolil je neki šoli nerazdeljen dopoldanski pouk za čas podaljšanega šolskega leta; priporočil dve prošnji na 5. ozir. 6. starostno doklado; priporočil prošnjo neke učiteljice za dovoljenje k možitvi; ugodil prošnji neke šole za posredovanje skrbstvenega sodišča glede nekaterih otrok.

Slovenskim abiturientom. Štajerski deželni odbor je razpisal 4 deželne štipendije po 600 K za slušatelje živinozdravniške šole na Dunaju. Prosilci morajo biti Štajerci in

vložiti prošnje do 20. avgusta na dež. odbor v Gradcu. Ker je studij veterinarstva zaradi pomanjkanja živinozdravnikov ugoden, ga slov. abiturientom nujno priporočamo; naših poslancev dolžnost pa je, da izposlušajo štipendije.

Poročil se je 10. t. m. tov. Ferdo pl. Kleinmayr, učitelj v Šklednju pri Trstu, z gđ. Tončko Štubelj, učiteljico istotam. Bilo srečno!

Zadržal tečaj za duhovnike in učitelje priredi drugi teden mesca avgusta ljubljanska klerikalna „Zadružna Zveza“.

Gospodinjso šolo ustanovi kranjski deželni odbor v Repnjah na Gorenjskem.

Odpovedala sta službo potovalna učitelja „Südmarke“ Hoyer in Schneider.

Iz šolske službe na vadnicah. V osmi činovni razred so pomaknjeni sledeči učitelji na vadnicah, oziroma državnih ljudskih šolah: A. Vawrh v Mariboru, A. Fürpass in K. Meyer v Celovcu, Iv. Mercina, Fr. Sivec, K. Travan in okr. šolski nadzornik M. Kante v Gorici in K. Eras, A. Hrast in J. Sila v Trstu, A. Maier in J. Janežič v Ljubljani, učitelj telodabde J. Janowsky v Gorici.

C. kr. okrajna učiteljska konferenca za kranjski šolski okraj se je vršila dne 7. t. m. v Škofji Loki. H konferenci je prišlo tudi petero duhovnikov, večinoma katehetov. Vsi smo stali pod depresivnim vtiskom smrti predsednika c. kr. okr. šol. sveta g. deželno-vladnega svetnika A. Pirca. Nadzornik g. Janežič se ga spominja s solzami v očeh. Istotako štirih tovarišev našega okraja, ki so umrli t. š. leto. Izborna je g. nadzornik Janežič poročal o pouku na enorazrednicah. — Ob tej priliki se je izrazil nekako tako-le: „Visoko čislam in občudujem učitelja-enorazredničarja, ki je na svojem mestu! Za tako službovanje sodijo le najboljši učitelji, ki imajo najmanj 5 do 10-letno prakso. Nikakor ne kaže na enorazrednice nastavljanje mladih moči, novincev! Ko bi moja beseda obveljala, bi dobrim učiteljem-enorazredničarjem privoščil nekaj sto kron višjo plačo, nego drugim kolegom. Vredni so je!“ — Drugih točk ne bom omenjal, nego le to, da je tovarišica in pisateljica gđ. Janja Miklavčičeva po obliki in vsebini izborna poročala o temi: „Pouk v prosti naravi.“ — Končno naj še povem, da smo bili po konferenci v hotelu „Na Štemarjih“ jako dobro in ceno postreženi. Zategadelj ta hotel, oziroma njega hotelirja gospoda R. Žiča najtoleje priporočamo obiskovalcem Škofje Loke. — Med obedom se je nadučitelj v Škofji Loki, tov. M. Kramer, v toplih besedah zahvalil ljudomilemu g. nadzorniku J. Janežiču, ki ni le naš predstojnik, ampak dobrohotni naš učitelj in prijatelj, Bog ga živi!

Razpisana učiteljska služba. Opozarjamo na razpis službe šolskega vodje na enorazrednici na Kalu, okraj Postojna. Napredna vas Kal leži na ravnem v košanski dolini tik državne ceste, ki vodi le dvajset minut do železniške postaje Št. Peter. Šolske razmere so jako povoljne; pred enim letom se je postavilo lepo šolsko poslopje s prostornim stanovanjem. Kraj je za enega učitelja kakor nalašč z vso ugodnostjo, posebno pa za take, ki žele samostojno delovati. Prošilec, ki je prijatelj petja in ki ima veselje do vodstva pevskega zbora in do pouka kmetijstva in obrtništva, bi dobro došel, z veseljem bi ga sprejeli. — Prošnje je vlagati do 26. t. m.

P. n. krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom na znanje! Vsem onim šolam, ki dne 2. decembra min. l. iz kakšnega-sikoli vzroka niso delili jubilejskih spominkov, pa žele to storiti ob koncu šolskega leta, tem potom vljudno naznanjam, da mi je ostalo še približno 2000 izvodov jubilejskih brošuric „Iz življenja našega cesarja“. Cena: 1 izvod 0-24 kron, 50 izvodov 9—K, 100 izvodov 16—kron. V zalogi imam še tudi kakih 800 cesarjevih podobice s primernim besedilom. Cena enemu komadu 6 h, 50 komadov stane 2 K 50 h, 100 komadov pa 4 K. Knjižica „Iz življenja našega cesarja“ je kaj primerna tudi za šolarske knjižnice sploh, ker vsebuje mnogo zanimivih dogodkov iz vladarjevega življenja.

V Središču, dne 12. julija 1909.

Anton Kosi.

Prošnja! Ko sem meseca novembra minulega leta razglasil v „Učit. Tov.“, da imam v zalogi „Slavnostni red za proslavo cesarjeve 60 letnice v ljudski šoli“, sem dobil od mnogih tovarišev naročila na to delce. Naročniki so izvečine zahtevali brošurico „z obratno pošto“, v čemer sem jim tudi ustregel. Toda glej! Do danes, t. j. po preteku 7 mesecev, mi je to delce na dolgu še približno 90 tovarišev-naročnikov. Že nekolikokrat sem jih opozoril pismenim potom na njihovo dolžnost, toda pri nekaterih zaman — molče kakor zid. Tovariši dragi! V tiskarni imam še do'g, ki bi ga moral v najkrajšem času poravnati, storite torej i Vi napram meni svojo dolžnost. Tudi precej krajnih šolskih svetov še dolguje večje ali manjše zneske za poslano jim jubilejske knjižice. Prosim n. n. šolske voditelje, naj vplivajo blage volje na prizadete korporacije, da se me spominajo.

V Središču, dne 13. julija 1909.

Anton Kosi.

Listnica uredništva.
Dasi ima današnji list prilogo, nismo mogli priobčiti vsega. Pride prihodnjč.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 363. Kranjsko. 115 1—1
Na mestnem dekliskem liceju je s 1. septembrom t. l. stalno namestiti nanovo sistimizovano službeno mesto licejskega učitelja za nemščino. Za oddajo te službe so merodajna določila §§ 5. in 6. lic. štatuta. Prosilci naj svoje pravilno opremljene, s potrebnimi dokazili podprte prošnje vlagajo pri predsedstvu mestnega magistrata do 10. avgusta t. l.

Mesto je sistimizovano za učitelja s srednješolskimi izpiti, s službeno dobo in prejemki srednješolskih učiteljev v Ljubljani (§ 4. zakona z dne 19. septembra 1896 dr. zak. št. 175 in §§ 8. in 9. zakona z dne 24. februarja 1907 V. B. št. VII. št. 70). Vse obveznosti se ravnajo po predpisih za srednje šole.

Mestni magistrat v Ljubljani, dne 13. julija 1909.
Župan: Ivan Hribar l. r.

Št. 1500. 114 1—1
V krškem okraju se razpisuje s tem nadučiteljska služba na petrazredni šoli v Mokronogu v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 6. avgusta 1909.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnopisarniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo. C. kr. okr. šolski svet v Krškem, dne 6. julija 1909.

Z. 1788. 112 1—1
An der zweiklassigen Volksschule in Eisnern ist die Oberlehrerstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen und Quartiergeldentschädigung definitiv zu besetzen. Die gehörig belegten Gesuche sind im vorge-schriebenen Wege bis zum 10. August 1909 beim gefertigten k. k. Bezirksschulrate einzubringen.

An kranjschen öffentlichen Volksschulen noch nicht definitiv angestellte Bewerber haben durch ein staatsärztliches Zeugnis den Nachweis zu erbringen, daß sie für den Schuldienst die volle physische Eignung haben. K. k. Bezirksschulrat in Krainburg, am 5. Juli 1909.

Z. 1786. 113 1—1
An der zweiklassigen Volksschule in Höfflein ist die Oberlehrerstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen definitiv zu besetzen. Mit dieser Lehrstelle ist der Genuß einer Natural-wohnung verbunden.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorge-schriebenen Wege bis zum 10. August 1909 beim gefertigten k. k. Bezirksschulrate einzubringen. An kranjschen öffentl. Volksschulen noch nicht definitiv angestellte Bewerber haben durch ein staats-ärztliches Zeugnis den Nachweis zu erbringen, daß sie für den Schuldienst die volle physische Eignung haben. K. k. Bezirksschulrat in Krainburg, am 5. Juli 1909.

Št. 1775. Štajersko. 119 1—1
Na šestrazredni ljudski šoli pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. se bosta stalno, oziroma začasno namestiti dve učiteljski službi z dohodki po III. krajnem razredu.

Prosilci naj vpošljejo svoje redno opremljene prošnje predpisanim službenim potom do 31. dne julija 1909 krajnemu šolskemu svetu pri Sv. Lovrencu v Slov. gor., pošta Juršinci.

Dokazati je znanje obeh deželnih jezikov. V šoli sta na razpolago dve prosti stanovanji, od teh eno za oženjenega učitelja. Okrajni šolski svet v Ptaju, dne 1. julija 1909.

Zahvala.

Vsem predragim prijateljem, kolegom in znancem, ki so mi o priliki moje izvolitve v mestni, oziroma deželni svet tako presrečno čestitali — pismenim potom — izrekam najto-plejšo zahvalo. Po tej časti — ki sem se je že dvakrat ubranil — nisem nikdar hrepenel, ker upoštevam težkoče, ki so z njo združene. Ker pa je ljudstvo tako želelo — in želji ljudstva sem kot njega učitelj vedno rad ustregel — vdal sem se prepričan, da ako ne pojde, je še vedno čas oddati — čast — a delovati pri vsem tem v prid, blagor in korist našemu ljudstvu kakor do zdaj. S tem geslom, v tej devizi še enkrat: Srčna hvala vsem!

Opčine, 13. julija 1909.
St. Ferluga.

VERONIKA KENDA
v Ljubljani
na Dunajski cesti števil. 20

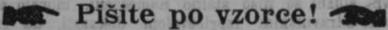
priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljskim svojim
veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 10 34—29

Postrežba točna in solidna.
Glavna zaloga
A. Slatnarjevih zvezkov.

Našim rodbinam priporočamo 20
- Kolinsko cikorijo -

Anton Šarc
Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.
Specialna trgovina za opreme nevest.
Moško, žensko, otroško in perilo za novo-
rojence se po meri izdeluje solidno in
najceneje. — Platno vseh širin za telesno
in posteljno perilo, namizni prti, serviete,
garniture za kavo, bele in barvaste, bri-
salke, žepni robci, brisalne rute, šifon,
širting, kreton, batist itd. itd.
Najnovije modele za perilo radi pokažemo
na ogled. — Švicarske vezene.
Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.
Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.
Svetlolikalnica:
Kolodvorske ulice št. 8.
23 42-30

Pišite po vzorce!
V. J. Havliček a bratr
v Poděbradech na Češkem
izvojni dom platnenega in modnega blaga priporoča
splošno priznane in pohvaljene kakovosti

modnega blaga volnenega in pral-
nega za dame in gospode, platna, damasta, prtiče, brisače.
sigurno stalnobarvnih pre-
krasnih modernih vzorcev **zefiri** za srajce,
oblačila.
Opreme za neveste za nizke, stalne
cene. — Krasna izbira. —
Samo pri nas vse pristno.
Mnogo pohvalnic.
Naročila za več nego
15 K pošiljamo pošt-
nine prosto.
Zavitek s 40 metri
ostankov okusno sor-
tiranih za 18 K proti
povzetju.
Pišite po vzorce!
9 21-15

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška
tovarna **Cottage-Organs in**
orgelj-harmonijev. 36
52 25

Najboljše
orgelj-harmonije
obeh sistemov izdeluje
in pošilja najceneje
RUDOLF PAJKR
& Komp.,
Kraljevi gradec št. 120
(Češko).

Zaloga: Dunaj, Praga, Budimpešta.
Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh
velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve,
semenišča in kot orglje za vajo.
Pošilja se poštne prosto do zadnje že-
lezniške postaje. Gospodom učiteljem visok
rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.
Cenovniki gratis in franko.

Snažno se oblači
vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz
češke tkalnice 111 52-2

Marije Jirsově
v Novém Hrádku n/ Met.
(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih
društev v Češkem kraljestvu).
Dobiva se 2-8 metrov dolgih odrezkov
cefir, kanafasa, flanele, platna, modrotiska
itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta
40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja
za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in
močne kakovosti.
Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorcil
blaga zastoj in franko.

Jernej Bahovec
trgovina s papirjem
poleg Prešernovega spomenika
priporoča slavnemu učitelstvu in dru-
gemu občinstvu svojo bogato zalogo
šolskih potrebščin, papirja, zvezkov,
šolskih knjig, pisalnega in risalnega
orodja, umetnin, trgovskih knjig, raz-
glednic itd. 11 26-15

Vsem onim, ki ljubijo žlahtno kapljico
in dobro kuhinjo z vedno svežimi razno-
vrstnimi jedili priporoča svojo nanovo urejeno
restavracijo
kakor tudi moderno opremljeni in ceneni
hotel „Južni kolodvor“
nasproti kolodvoru in
hotel „TRIGLAV“
v Bohinjski Bistrici.
Krasna lega, največji komfort,
planinsko letovišče.
A. Seidel,
restavratel.
68 12-4

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, pro-
daja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart
Zvezna trgovina v Celju
Rotovška ulica št. 2
priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in bar-
vani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice,
črnilo itd. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete,
učitelstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitniške zastope, hranilnice, posojilnice,
odvetnike, notarje in privatnike.
Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.
Temni lak za šolske table. — Strune za gosli. — Štambilje, vignete. — Zavitke
za urade v vseh velikostih. — Geniki brezplačno na razpolago. — Dobro blago
in točna postrežba. 6 42-28

V najinem založništvu je izšla:
VOJVODINA KRANJSKA
Izdava A za šole:
17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom in
dodanim pojasnilom zemljepisnih znamenj.
Sestavil in narisal
FRAN MAROLT,
učitelj v Ljubljani.
Visoki deželni svet kranjski je z razpisom z dne
25. maja 1907, št. 2463, odobril in pripustil to učno
v uporabo kot razredno na ljudskih in meščanskih
šolah s slovenskim učnim jezikom.
Vsi nariski, izvršeni na 18 listih, so risani v
merilu 1:75.000. — Velikost 87 x 60 cm.
Torej ponazorujejo po minimalnem načrtu za
zemljepisni pouk v ljudskih šolah izbrano učilo v taki
velikosti in preglednosti, da ga vsi učenci vsega
razreda lahko na daljavo čitajo.
Cena 10 K. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani. Cena 1 K.

37 12 7
Drage so
„Pekatete“ to je res, a uvažujte današnjo visoko ceno
zdroba, jaje in mleka, pa pridete do zaključka, da
kaže bolj „Pekatete“ kupovati, kakor domače testenine
pripravljati.

Naš denarni zavod.
(15) 12-9
Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.
Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.
Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—7. ure zvečer
ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za
drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.
Sprejem hranilnih vlog po 5%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej
spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin,
zemljišč in knjižnižen terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.
Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljatvi 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za
posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.
Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:
A v 12 mesečnih rokih, in sicer 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B " 18 " " " " 17 " 6 " " 18. " 3 " 56 h
C " 24 " " " " 23 " 4 " 50 " 24. " 4 " " "
D " 38 " " " " 37 " 3 " " 38. " — " 66 " "
E " 46 " " " " 45 " 2 " 50 " 46. " 1 " 81 " "
F " 60 " " " " 59 " 2 " " 60. " — " 70 " "
G " 70 " " " " 69 " 1 " 75 " 70. " 1 " 42 " "
H " 85 " " " " 84 " 1 " 50 " 85. " 1 " 26 " "

UČITELJSKA TISKARNA
registrovana zadruga z omejenim jamstvom
Gradišče šte. 4 v Ljubljani Gradišče šte. 4
priporoča sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učitelstvu
uradne tiskovine iz svoje zaloge.
Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastoj. Postrežba točna. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna
po zmernih cenah v zalogi.
Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po so-
lidnih cenah. Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah. Tiskanje muzikalij in časopisov.
Telefon št. 118. Litografija. Poštna hranilnica št. 76.307.
(5) 52-25